

Hållbarhetsredovisning 2024

Innehåll

HÅLLBARHETSÅRET I KORTHET.....	1
SÅ HÄR ARBETAR VI MED HÅLLBAR UTVECKLING	3
Vad är hållbar utveckling?	3
Hållbarhet i länet – styrkor och utmaningar	3
Hållbarhetsstyrning och uppföljning.....	4
Styrande dokument och verktyg.....	4
Organisation och ansvar för hållbarhetsprogram och hållbarhetsredovisning	5
Väsentlighetsanalys.....	6
Intressenter	6
Framgångsfaktorer för hållbar utveckling.....	7
Agenda 2030	8
NATIONELLA JÄMFÖRELSE.....	9
HÅLLBARHETSPROGRAM 2024	10
Vi är till för alla - Så här gick det 2024.....	11
Verksamhetsstyrning – jämlikhet, jämställdhet och normmedvetenhet.....	11
Inkluderande, hälsofrämjande och attraktiv arbetsplats	12
Samhällsutveckling	15
Klimatpåverkan.....	18
Klimatanpassning.....	21
Transporter	22
Vi bidrar till en sund livsmiljö - Så här gick det 2024	26
Inomhus- och utomhusmiljöer	26
Hållbar upphandling.....	27
Läkemedel.....	28
Livsmedel.....	29
Vi använder våra resurser klokt - Så här gick det 2024.....	32
Förbrukningsartiklar.....	32
Cirkulär ekonomi	32
Avfall	33
Kapitalförvaltning	35
GRI-INDEX.....	37

Kontakt

Miljöperspektiv: Annelie Wiklund, miljöcontroller, e-post: annelie.wiklund@rjl.se

Socialt perspektiv: Malin Skreding Hallgren, samordnare för social hållbarhet, e-post: malin.skreding.hallgren@rjl.se

Region Jönköpings län, Box 1024, 551 11 Jönköping

Foton: Johan Werner Avby, Linnea Storck, Region Jönköpings län,

Illustrationer: Christine Sundin, Maria Brännhult och Annelie Wiklund, Region Jönköpings län

HÅLLBARHETSÅRET I KORTHET

Med hjälp av vårt hållbarhetsprogram för 2021–2025 tar vi nya kliv framåt för att bli ännu bättre – mot visionen För ett bra liv i en attraktiv region.

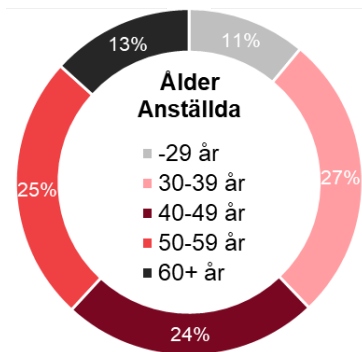
Jämställdhet ska genomsyra vår verksamhet ur alla aspekter och är en viktig del av vår personalpolitik.

Ledningsgrupp: 44 % män, 56 % kvinnor

Medarbetare: 20 % män, 80 % kvinnor

■ Inga krav
■ Sociala/etiska/miljökrav

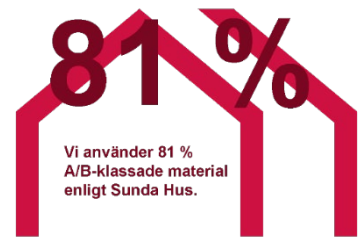

#1 Nationella jämförelser 2024

- Soliditet
- Ekologiska livsmedel
- Invånare: Förtroende för hälso- och sjukvården
- Invånare: Vården ges på lika villkor
- Energianvändning per lokalyta

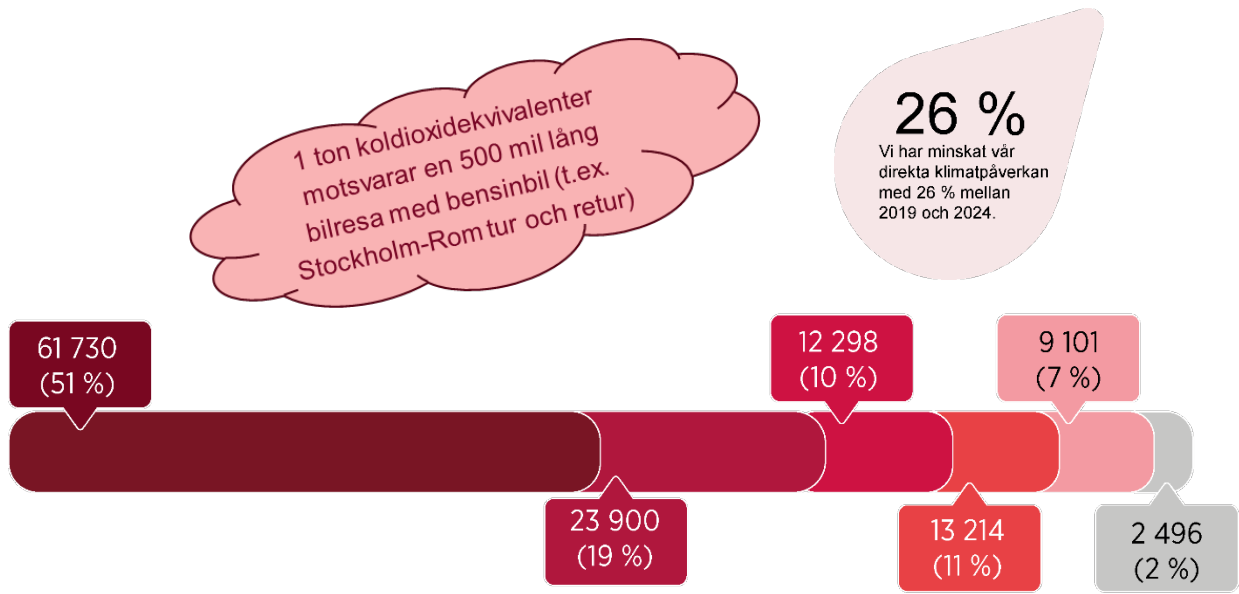

- 82 % av länets invånare har högt förtroende för hälso- och sjukvården.
- 69 % av länets invånare uppfattar att vården ges på lika villkor.

Region Jönköpings län har en omfattande energianvändning, till exempel använder **Länssjukhuset Ryhov varje dag:**

- 62 000 kWh fjärrvärme. Det motsvarar årsanvändningen av fjärrvärme för drygt 4 villor.
- 57 000 kWh el. Det motsvarar årsanvändningen av hushållsel för cirka 23 lägenheter.
- 265 m³ vatten. Det motsvarar cirka 1 800 badkar.

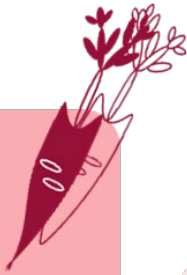

Region Jönköpings läns beräknade **klimatpåverkan** under 2024 var totalt 122 100 ton koldioxidkvivalenter.

- Inköp och resursförbrukning
- Kapitalförvaltning
- Transport och arbetspendling
- Fastigheter (drift och byggnation)
- Kollektivtrafik
- Naturbruk

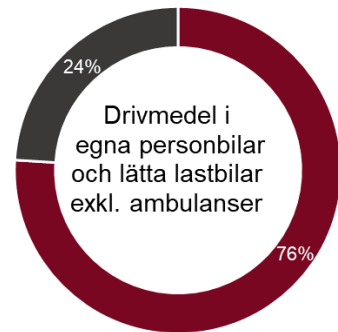
Vi var 2023 bästa region i Sverige på att prioritera svenska och ekologiska livsmedel, 2024:

- Ekologiska livsmedel 56 %.
- Svenskt kött, mejeri och ägg 80 %.
- Svensk frukt, bär, grönsaker och potatis 48 %.

260

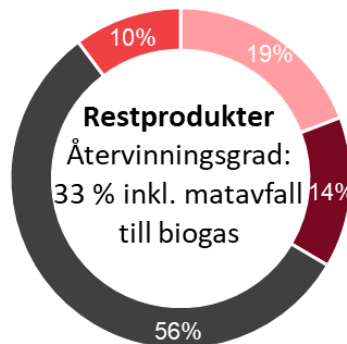
Totalt 260 laddplatser, varav 90 är publika.

■ Förnybart ■ Fossilt

Drivmedel i egna personbilar och lätta lastbilar exkl. ambulanser

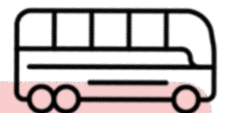
1408 möbler återanvändes
4,4 miljoner sparades

- Materialåtervinning
- Matavfall till biogas
- Förbränning
- Deponi/rening/destruktion

126 %
Egenfinansiering

2015–2025 ska vi egenfinansiera våra investeringar till minst 100 %.

Klimatsmart busstrafik:
100 % förnybar energi.

SÅ HÄR ARBETAR VI MED HÅLLBAR UTVECKLING

Varje dag, året om, inom alla Region Jönköpings läns verksamheter arbetar vi för att nå en hållbar utveckling. Vi har redan kommit långt i vårt hållbarhetsarbete. I vårt hållbarhetsprogram för 2021–2025 tar vi nya kliv för att bli ännu bättre.

Vad är hållbar utveckling?

En hållbar utveckling tillgodoser alla människors behov och rättigheter idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. För att utvecklingen ska vara hållbar måste vi uppnå hållbarhet inom alla de tre dimensionerna – miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet – och säkerställa att de tre dimensionerna hela tiden samverkar.

Ett miljömässigt hållbart samhälle innebär att ta ansvar för hur vi använder planetens resurser. Vi kan bidra genom att använda våra resurser klokt, minimera utsläpp till luft och vatten, bevara biologisk mångfald och arbeta för en hållbar konsumtion, produktion och samhällsplanering.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett bra liv med god hälsa, utan orättvisa skillnader – helt enkelt ett samhälle där människors lika värde står i centrum. Det kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Ekonomisk hållbarhet innebär att förvalta och utveckla mänskliga och materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Vi arbetar för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling där varje generation bär kostnaderna för den service som den generationen beslutar om och själv konsumerar.

Hållbarhet i länet – styrkor och utmaningar

Länets strategiska läge, den internationellt profilerade högskolan och den ökande globaliseringen skapar goda förutsättningar för länet att bli långsiktigt hållbart och innovativt. Företagsamhet och samverkan är kännetecknande för länet sedan lång tid tillbaka. Det är människor som bidrar med kompetens, som driver företag, som investerar kapital och som utvecklar samhällen. För att attrahera människor är det av största vikt att skapa en öppen, inkluderande, jämställd, mångkulturell och barnvänlig livsmiljö som ger möjligheter att kombinera ett bra boende med bland annat ett rikt kulturliv, god utbildning, arbete, service, god hälsa, omsorg och fritid. Centralt är även tillgången till ren luft och rent vatten samt naturmiljöer som bidrar till biologisk mångfald samt goda upplevelse- och besöksmiljöer.

Förmågan att attrahera, behålla och utveckla kompetenser är en utmaning och helt avgörande för att säkra näringslivets och den offentliga sektorns behov av medarbetare och för att kunna möta välfärdens utmaningar. Klimatfrågan är en av världens största utmaningar där länet behöver arbeta aktivt. Framgångsfaktorer i det arbetet är bland annat en hållbarhetsdriven näringslivsutveckling, cirkulära ekonomier, produktion av förnybar energi samt en ökande

självförsörjningsgrad av livsmedel. För att säkerställa god tillgång till förnybar energi finns en målsättning att bli ett klimatsmart plusenergilän. Det innebär bland annat att producera mer förnybar energi än vad som används i länet.

Region Jönköpings län har en viktig roll i länets hållbarhetsarbete. Detta eftersom vi är en stor arbetsgivare som erbjuder service till en stor del av länets invånare, både vård och kollektivtrafik, och genom att vi handlar upp stora mängder varor och tjänster. Vi är också en viktig aktör i arbetet med regional utveckling. I följande avsnitt beskrivs de mest relevanta styrande dokumenten och verktygen som används i Region Jönköpings läns hållbarhetsarbete och de avgränsningar som gjorts när det gäller hållbarhetsprogram och hållbarhetsredovisning.

Hållbarhetsstyrning och uppföljning

Styrande dokument och verktyg

Region Jönköpings läns budget med verksamhetsplan och flerårsplan formulerar vårt uppdrag med vision, värderingar, strategiska mål och måttal för uppföljning.

Hållbarhetsprogrammet är en integrerad del av budget. Budgeten sammanfattar därmed hur vår organisation ska bidra till en hållbar utveckling och omfattar alla verksamheter som är finansierade av Region Jönköpings län.

Uppföljning av hållbarhetsprogrammet görs tertial- och årsvis i samband med uppföljning av budget med verksamhetsplan. Rapportering sker i Stratsys som är Region Jönköpings läns IT-stöd för ledning och uppföljning. Hållbarhetsredovisningen, en del av årsredovisningen, ger en transparent bild av arbetet.

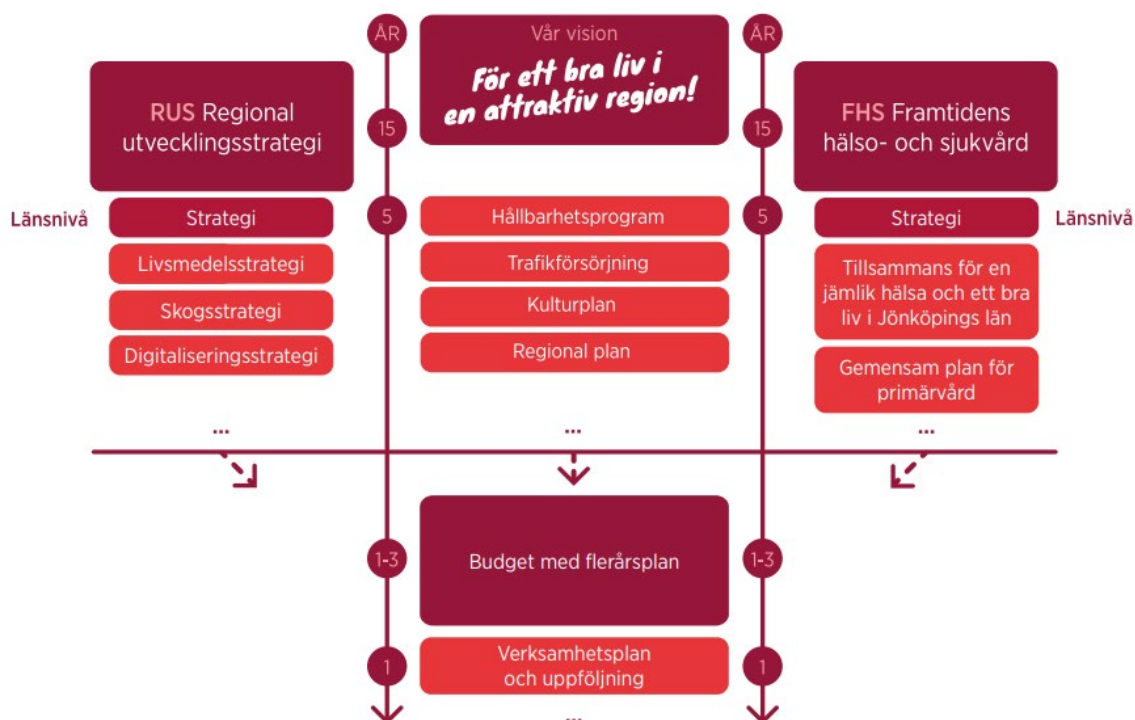
Region Jönköpings län är certifierade enligt miljöledningssystemet ISO 14001, vilket säkerställer att vi systematiskt arbetar för att minska vår miljöpåverkan i dialog med både invånare och interna aktörer.

Särskilda rutiner finns för att göra riskanalyser gällande betydande miljöaspekter samt att rapportera avsteg från rutiner, bristande lagerlevnad och förbättringsförslag.

Ledningssystemet Kvalitet som strategi beskriver hur Region Jönköpings läns verksamhet ska ledas, utvärderas och förbättras. I ledningssystemet ingår fem ledningsstrategier och en av dessa är ”Leder för hållbarhet”, med syfte att skapa en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar verksamhet.

Region Jönköpings läns hållbarhetsarbete berörs dessutom av flera andra styrande dokument, se figur 1.

Regionfullmäktige beslutade 2018 att Region Jönköpings län ska ha ambitionen att bli en MR-region (MR står för mänskliga rättigheter). I hållbarhetsprogrammet för 2021–2025 anges att mänskliga rättigheter både är mål och medel vid utvecklingen av verksamheten. Sedan 2021 pågår ett utvecklingsarbete för att förstärka rättighetsbaserade arbetssätt inom Region Jönköpings län, utifrån rättighetsprinciperna icke-diskriminering, jämlikhet, delaktighet, inkludering, transparens och ansvar.

Figur 1 Hur styrdokument och planer som antagits av regionfullmäktige förhåller sig till och samspelar med varandra.

I övrigt arbetar Region Jönköpings län i enlighet med FN:s barnkonvention och ska arbeta utifrån konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Regionfullmäktige har också skrivit under CEMR-deklarationen (Council of European Municipalities and Regions), en europeisk deklaration för jämställdhet på lokal och regional nivå. Under 2025 ska den uppdaterade deklarationen undertecknas. I enlighet med minoritetslagen har Region Jönköpings län mål och riktlinjer för arbetet med de nationella minoriteternas rättigheter. Region Jönköpings län är även finskt förvaltningsområde (vilket innebär särskilda rättigheter för den sverigefinska minoriteten i länet).

Region Jönköpings län deltar aktivt i länets klimatråd och i länets Forum för social hållbarhet. Andra exempel på samverkansforum är Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Vätternvårdsförbundet, Jönköpings läns luftvårdsförbund, samverkan om Agenda 2030 med Länsstyrelsen Jönköpings län, samt regionala och nationella nätverk kring områden som mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnrätt, hbtqi-frågor, samt miljö- och klimatfrågor.

Organisation och ansvar för hållbarhetsprogram och hållbarhetsredovisning

Hållbarhetsprogrammet och hållbarhetsredovisningen omfattar hela Region Jönköpings läns verksamhet. Genom ägardirektiv arbetar vi för att de bolag som vi är ägare i ska följa de delar i hållbarhetsprogrammet som är relevanta för dem. Förteckning av våra hel- och delägda bolag finns i årsredovisningen (avsnitt Den kommunala koncernen).

Regionfullmäktige, som är högsta beslutande organ, fastställer årsredovisning inklusive hållbarhetsredovisning samt hållbarhetsprogram. Regionfullmäktige avsätter medel för genomförandet av hållbarhetsprogrammet i samband med budget och verksamhetsplan med flerårsplan. Programmet kan revideras under programperioden.

Regionstyrelsen verkställer besluten, leder och samordnar verksamheten samt följer regelbundet upp att hållbarhetsprogrammet verkställs i alla verksamheter och återrapporteras till regionfullmäktige. Detta sker genom delårsrapporter och årsredovisning inklusive hållbarhetsredovisning.

Regiondirektören ansvarar för att hållbarhetsprogrammet genomförs och har Region Jönköpings läns miljöchef, HR-direktör och folkhälsochef som stöd i arbetet.

Väsentlighetsanalys

För att säkerställa att vårt hållbarhetsarbete fokuserar på rätt frågor har vi lyssnat på både invånare, medarbetare och politiker. När vi tog fram hållbarhetsprogrammet 2021–2025 genomfördes omfattande dialog för att få in synpunkter om vilka områden och mål som är viktigast. Vi genomförde workshops och dialoger med cirka 200 medarbetare samt med Länsstyrelsen i Jönköpings län, för att ta reda på vilka områden, mål och åtgärder som de tyckte var viktiga. Våra 360 miljöombud fick också möjlighet att lämna synpunkter. En politisk referensgrupp med regionpolitiker följde arbetet och gav inspel i processen och en mindre enkätundersökning genomfördes riktad till länets invånare.

Under 2024 har arbetet med att revidera hållbarhetsprogrammet inletts.

Intressenter

Vi har löpande dialoger med våra intressenter i olika hållbarhetsrelaterade frågor och vi samverkar med länets kommuner, myndigheter, det civila samhället och näringslivet. Vi tar hänsyn till intressenternas synpunkter när vi tar fram olika planer och program. Det här är våra viktigaste intressenter och de hållbarhetsfrågor som de tycker är viktigast att vi som organisation arbetar med:

Invånare vill ha bra, tillgängliga och säkra hälso- och sjukvårdstjänster, få sina rättigheter tillgodosedda, ha en väl fungerande kollektivtrafik och ett brett kulturutbud.

Medarbetare vill att vi är en attraktiv och hälsofrämjande arbetsgivare med goda arbetsförhållanden.

Politiker vill, som ansvariga och uppdragsgivare, att verksamheten utvecklas väl och är attraktiv. De vill ha förutsättningar för att kunna fatta beslut och ta en aktiv roll för utvecklingen i länet.

Studerande vill ha utbildningar som skapar goda förutsättningar för framtiden. Hälsofrämjande arbets- och studieförhållanden är också viktigt.

Leverantörer vill att vi är en ansvarsfull upphandlare, med tydliga krav i upphandling och avtal, samt att vi har en konstruktiv dialog med dem.

Samarbetspartners vill att vi tar en ledarroll för utvecklingen och att vi aktivt deltar i de satsningar som görs för en hållbar utveckling, både i och utanför länet.

Framgångsfaktorer för hållbar utveckling

Utifrån intressentdialogerna och väsentlighetsanalysen identifierade vi fyra framgångsfaktorer för hållbarhetsprogrammet 2021–2025.

1. Vi är till för alla – Vi är en socialt hållbar organisation, med människors lika värde i centrum. Vi bedriver en jämlik verksamhet med ett gott bemötande och är en del av en samhällsutveckling där länets invånare och patienter samt våra medarbetare upplever tillit, förtroende och delaktighet.

Varför är det viktigt? Att skapa ett socialt hållbart samhälle är en grundläggande utgångspunkt för mänskligheten, det vill säga att människor lever ett bra liv med god hälsa, utan orättvisa skillnader och att mänskliga rättigheter är tillgodosedda. Viktiga utgångspunkter är jämlikhet, jämställdhet och att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. Vi har ett lagstadgat ansvar att arbeta rättighetsbaserat för våra medarbetare, våra patienter och andra människor som vi arbetar tillsammans med, bland annat utifrån diskrimineringslagen, minoritetslagen, hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen.

2. Vi är klimatsmarta – Vi minskar vår klimatpåverkan, anpassar oss till ett förändrat klimat och bidrar till att Jönköpings län blir ett klimatsmart plusenergilän som producerar mer förnybar energi än vad vi använder.

Varför är det viktigt? Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Att arbeta i linje med Parisavtalets mål att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader är en mycket prioriterad fråga både globalt och lokalt. Region Jönköpings län äger ett stort antal fastigheter och fordon med stor möjlighet att påverka i positiv riktning. Vi behöver också planera och förebygga negativa effekter av den globala uppvärmningen.

3. Vi bidrar till en sund livsmiljö – En sund livsmiljö innebär att våra verksamheter inte bidrar till negativa miljö- och hälsoeffekter. Vi väljer varor, kemiska produkter, livsmedel och läkemedel som gör så lite skada på miljö och hälsa som möjligt och vi främjar en hälsosam inom- och utomhusmiljö.

Varför är det viktigt? Hotet mot den biologiska mångfalden är ett stort globalt problem av samma vikt som klimathotet. Den stora användningen av farliga kemiska produkter är också ett angeläget område. All produktion av varor innebär en omfattande negativ miljöpåverkan både till följd av utvinning av råvaror och i produktionsledet. Huvuddelen av vår miljö- och klimatpåverkan sker via våra omfattande inköp av varor och tjänster. Genom att ställa hållbarhetskrav finns därför stora möjligheter att påverka både den egna miljöbelastningen och marknaden i positiv riktning.

4. Vi använder våra resurser klokt – Klok resursanvändning innebär att våra verksamheters utveckling inte tar resurser från kommande generationer. Vi använder både naturliga och ekonomiska resurser på ett effektivt och hållbart sätt.

Varför är det viktigt? I Sverige konsumerar vi som om det fanns fyra jordklot vilket är ohållbart. Det är av största vikt att minska användningen av nya produkter samt öka återanvändning och återvinning, det vill säga att skapa en cirkulär ekonomi. Vår verksamhet har en omfattande användning av förbrukningsmaterial där vi har möjlighet att efterfråga produkter som tillverkas av återvunnet material. Det är också viktigt att begränsa våra avfallsmängder och vårt matsvinn. Då finanssektorn har stor indirekt miljöpåverkan är det också viktigt att ställa hållbarhetskrav i vår kapitalförvaltning.

Agenda 2030

Vårt hållbarhetsarbete kopplar an till Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling, som FN:s medlemsländer antagit, se figur 2.

I avsnitt Hållbarhetsprogram 2024 redovisar vi i inledningen av respektive framgångsfaktor vilka globala mål som vi framför allt bidrar till.

Figur 2 Illustration av de globala målen.

NATIONELLA JÄMFÖRELSE

Olika nationella jämförelser görs med syfte att jämföra information om kvalitet, resultat och kostnader inom områden som regioner ansvarar för. Jämförelser stimulerar till att lära av varandra, förbättra kvaliteten och effektivisera verksamheten.

I 2024 års rapport från Sveriges kommuner och regioner (SKR) kring miljöarbetet i Sveriges regioner jämförs sex områden, som baseras på utfallet för 2023. Det här är Region Jönköpings läns placering bland landets 21 regioner. Värdet inom parentes anger förra årets placering:

- Energianvändning per lokalyta, plats 1 (2)
- Ekologiska livsmedel, mätt som ekonomiskt värde, plats 1 (1)
- Medicinska gasers klimatpåverkan, plats 5 (4)
- Antibiotikaförskrivning, plats 4 (4)
- Avfallshantering, plats 13 (12)
- Förnybara drivmedel i kollektivtrafiken, plats 14 (18)

Om samtliga sex indikatorer vägs samman kommer Region Jönköpings län på första plats. 2023 var vi på andra plats och dessförinnan på första plats tre år i rad.

På webbplatsen Kolada (jämföraren) publicerar SKR årligen ett stort antal nationella jämförelser. Nedan redovisas exempel på indikatorer som rör social och ekonomisk hållbarhet:

- Soliditet (eget kapital minus pensionsskuld för pensionsförmåner intjänade före 1998 inklusive löneskatt, dividerat med totala tillgångar), plats 1 (1). (uppgift från 2023)
- Strukturjusterad hälso- och sjukvårdskostnad, kr/invånare (kostnadsnivån för hälso- och sjukvård sedan hänsyn tagits till kostnadspåverkande faktorer som regionen inte kan påverka, bland annat befolkningens ålderssammansättning m.m.), plats 5 (7). (uppgift från 2023)
- Hälso- och sjukvårdsbarometern för 2024 visar att 79 % av kvinnorna och 84 % av männen i Jönköpings län har stort förtroende för sjukvården som helhet i regionen. Samlat resultat är 82 %, plats 1 (1).
- Hälso- och sjukvårdsbarometern för 2024 visar att 62 % av kvinnorna och 76 % av männen uppfattar att vården ges på lika villkor. Samlat resultat är 69 %, plats 1 (1).
- Andel heltidsarbetande månadsavlönade, enligt SKR:s personalstatistik, plats 20 (20). (uppgift från 2023)

Som framgår ovan ligger Region Jönköpings län i framkant inom flera av de nationella jämförelser som görs även inom social och ekonomisk hållbarhet.

HÅLLBARHETSPROGRAM 2024

Region Jönköpings län arbetar för en hållbar utveckling som är hälsofrämjande och jämlik med barnens bästa i centrum. Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling är en viktig utgångspunkt. Vårt hållbarhetsprogram 2021-2025 syftar till att visa hur vi ska arbeta för att på ett långsiktigt hållbart sätt nå vår vision *För ett bra liv i en attraktiv region.*

Hållbarhetsprogrammet 2021–2025 utgår från våra fyra framgångsfaktorer:

- Vi är till för alla
- Vi är klimatsmarta
- Vi bidrar till en sund livsmiljö
- Vi använder våra resurser klokt

Programmet innehåller 11 mål, 45 delmål och 65 prioriterade åtgärder som riktar in sig på områden där vi har störst möjlighet att göra skillnad - i vår egen verksamhet, som samhällsaktör, som finansär och som delägare i bolag.

I detta avsnitt redovisas hur vi ligger till i förhållande till våra mål och delmål. Vi lyfter även fram konkreta exempel på goda initiativ som har gjorts under året som visar hur vi skapar en mer hållbar region.

Figur 3. Framsidan av Hållbarhetsprogram 2021–2025.

Vi är till för alla – Så här gick det 2024

Verksamhetsstyrning – jämlikhet, jämställdhet och normmedvetenhet

Delmål: Ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv ska ingå i analyser, resursfördelning och beslutsfattande i organisationens verksamheter och projekt.

Under året beslutade regionstyrelsen att Region Jönköpings län ska delta i SKR:s Modellkoncept för jämställdhet 2025-2027. Konceptet ger verktyg och stöd för att integrera jämställdhet i styrning och ledning, med syfte att höja kvaliteten på välfärdstjänsterna och säkerställa en rättvis resursfördelning.

Ett digitalt kunskapsstöd för rättighetsbaserade arbetssätt har färdigställts under året. Det utgår från rättighetsprinciperna icke-diskriminering, jämlikhet, deltagande, inkludering, egenmakt, transparens och ansvar och målgruppen är verksamhetsutvecklare och chefer.

Det årliga barnbokslutet, som är en del av årsredovisningen, innefattar aktiviteter både från hälso- och sjukvården, Länstrafiken samt utbildning och kultursektorn.

Delmål: Samtliga medarbetare ska ha kunskap om vad normmedvetenhet och ickediskriminering innebär i praktiken.

Den digitala utbildningen i hållbar utveckling är obligatorisk för alla medarbetare. Normmedvetenhet löper som en röd tråd genom utbildningen och under året deltog ca 1000 medarbetare.

Qulturum erbjuder utbildningar i normmedvetenhet och ickediskriminering, till exempel de årliga utbildningarna för nya etikråd samt för utlandsutbildade läkare. På etikrådets uppdrag hölls aulaföreläsningar om mänskliga rättigheter i praktiken på alla tre sjukhusen. Under året har även ett digitalt kunskapsstöd för jämlik verksamhet lanserats.

Genom att införa barnrättsombud på alla enheter inom regionens verksamheter säkerställs att barnets bästa alltid beaktas. Årligen erbjuds en utbildning i barnkonventionen och nätverksträffar för barnrättsombud och chefer. Under året har temana på nätverksträffarna till exempel varit hedersrelaterat våld och barn som anhöriga. Under året har även en implementering av Socialstyrelsens nya material ”Ser du mig?”, om barn som anhöriga, pågått. Det sker också ett aktivt arbete kring akutprocessen barn i sorg för att uppmärksamma barnen när vårdnadshavare, eller annan vuxen barnet lever tillsammans med, avlider utanför sjukhus.

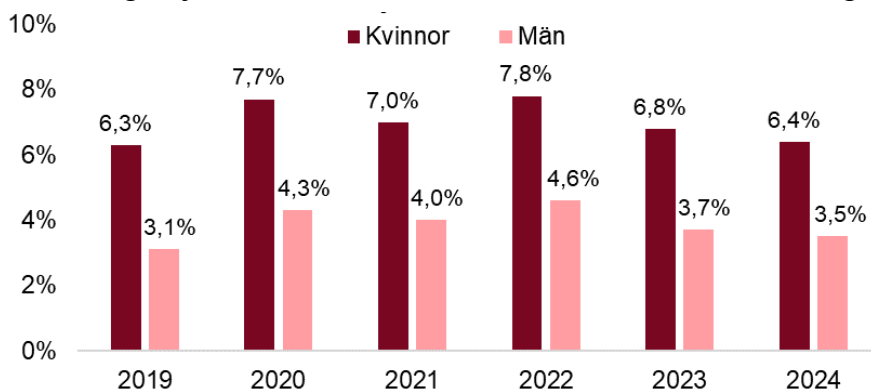
Inom arbetet med hbtqi-frågor (homosexuella, bisexuella, trans-, queer och intersex-personer) genomgick tolv verksamheter hbtqi-diplomering och nio omdiplomering. Catch-up-utbildningar för diplomerade verksamheter samt föreläsningar om hbtqi-frågor för samtliga AT-läkare genomförs löpande, liksom föreläsningar för grupper inom kommuner, regionen och folkhögskolor.

Ett aktivt deltagande med olika aktiviteter genomfördes i samband med Jönköpings Pride, Kärleksveckan i Eksjö, Jämlikhets- och kärleksveckan i Nässjö och Tranås regnbågsvecka.

Inkluderande, hälsofrämjande och attraktiv arbetsplats

Delmål: Sjukfrånvaron ska vara låg och skillnaden i sjukfrånvaro mellan kön och yrkeskategori ska minska.

Figur 8 visar den könsuppdelade genomsnittliga sjukfrånvaron. Totalt sett har sjukfrånvaron i Region Jönköpings län minskat från 6,1 till 5,8 jämfört med föregående år. Kvinnor har fortsatt högre sjukfrånvaro än män, men skillnaden har minskat något.

Figur 8 Genomsnittlig sjukfrånvaro för kvinnor och män i Region Jönköpings län.

Vi är en socialt hållbar organisation, med människors lika värde i centrum. Vi bedriver en jämlik verksamhet med ett gott bemötande och är en del av en samhällsutveckling där länets invånare och patienter samt våra medarbetare upplever tillit, förtroende och delaktighet.

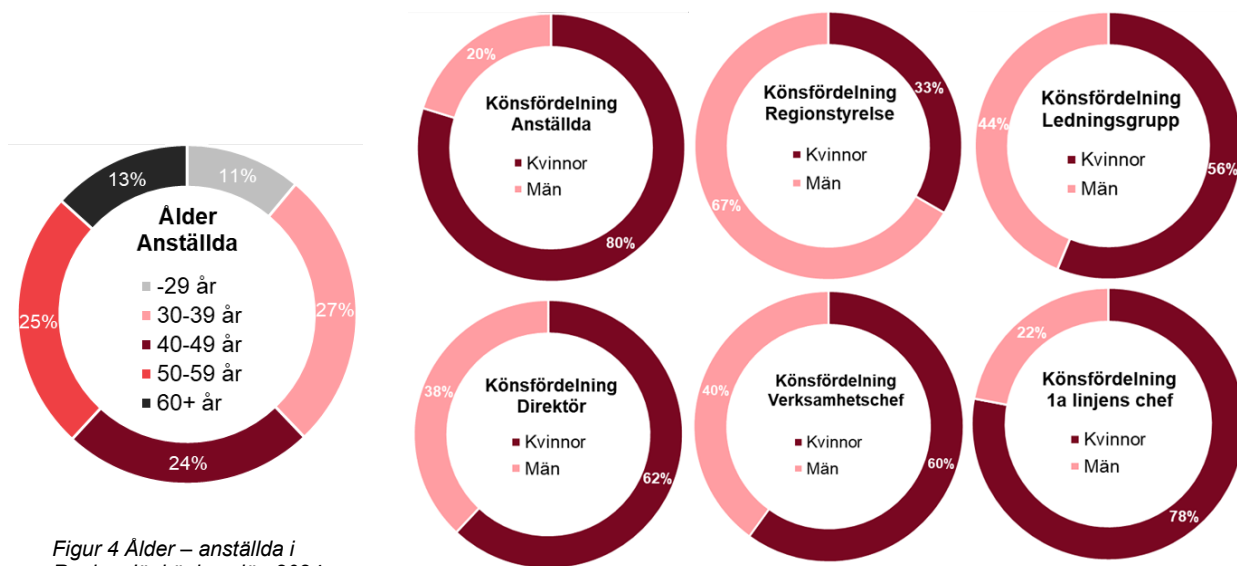

Organisationen har ett högt riskmedvetande och ett välfungerande arbetsmiljöarbete som fokuserar på risker. För att förbättra arbetsmiljön ytterligare behövs mer fokus på friskfaktorer som är de förutsättningar som forskning visar behöver finnas på plats för att medarbetare ska må bra, utvecklas, prestera och trivas. Riskhantering fortsätter att vara viktig, men vi lägger nu lika stor vikt vid att skapa en hälsosam arbetsmiljö. Arbetet med friskfaktorer började 2023 och har utvecklats stegvis. Inom 1–2 år räknar vi med att alla verksamheter använder friskfaktorer som en självklar metod för att stärka arbetsmiljön. Satsningen på friskfaktorer är en del av en överenskommelse mellan SKR och fackliga parter.

Delmål: Trakasserier, kränkande särbehandling eller könsrelaterat våld i arbetslivet ska inte förekomma. Alla medarbetare ska uppleva att de har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter – oberoende av kön, ålder, religion, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller könsidentitet och könsuttryck.

För att verksamheterna ska kunna arbeta främjande med lika rättigheter och möjligheter utifrån diskrimineringslagen finns stödmaterial. Cheferna kan arbeta med medarbetare på arbetsplatsen med en särskild arbetsmiljöroend för lika rättigheter och möjligheter. Därtill finns IT-hjälpmiddel för medarbetare med funktionsnedsättning, exempelvis program som föreslår ord, läser upp text, förstorar text eller överför tal till text.

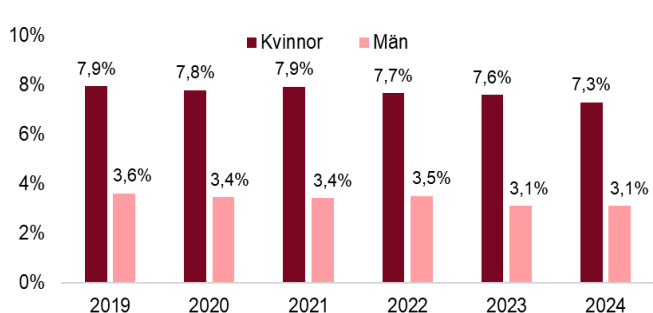
Antal anställda (månadsavlönade) uppgick till 11 783 personer 2024. I figur 4 och 5 visas en översikt av ålders- och könsfördelningen bland anställda och olika organisatoriska roller i Region Jönköpings län. Antalet anställda har totalt sett ökat med 238 jämfört med föregående år. Ökningen har skett bland tillsvidareanställda medan visstidsanställda minskat något. Både antalet kvinnliga och manliga anställda har ökat jämfört med föregående år. När det gäller åldersstrukturen är den oförändrad.

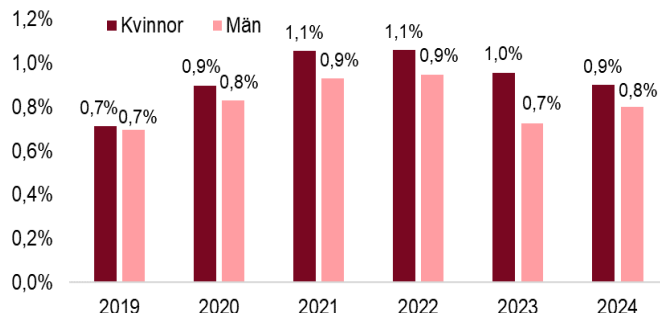
Figur 4 Ålder – anställda i Region Jönköpings län 2024.

Figur 5 Könsfördelning för anställda, regionstyrelse, ledningsgrupp, direktörer, verksamhetschefer samt första linjens chef i Region Jönköpings län 2024. Andel kvinnor/män på chefsbefattningar per antal anställda kvinnor/män uppgår till 4,9 procent respektive 7,1 procent. Det innebär att det finns en överrepresentation av manliga chefer.

I figur 6 och 7 redovisas könsuppdelad frånvaro till följd av föräldraledighet och vård av sjukt barn (VAB). Frånvaron på grund av föräldraledighet har minskat bland kvinnor jämfört med föregående år, medan den för män är oförändrad. Frånvaron på grund av VAB har ökat något bland män jämfört med föregående år och minskat något bland kvinnor, vilket har resulterat i en minskad skillnad mellan könen.

Figur 6 Genomsnittlig frånvaro till följd av föräldraledighet för kvinnor och män i Region Jönköpings län.

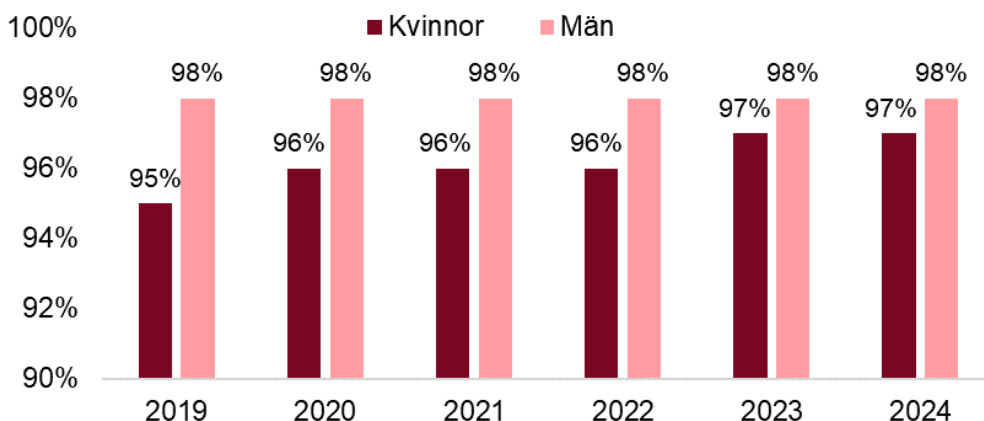
Figur 7 Genomsnittlig frånvaro till följd av vård av sjukt barn för kvinnor och män i Region Jönköpings län.

Delmål: Alla medarbetare ska ha likvärdiga möjligheter till kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov och medarbetarens uppdrag, oavsett yrkeskategori. Alla medarbetare ska uppleva att de är delaktiga i sin arbetsplats utveckling.

En medarbetarundersökning har genomförts som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Resultatet visar att medarbetarna känner sig delaktiga i arbetsplatsens utveckling, med ett indexvärde på 72 av 100. När det gäller att ta tillvara medarbetarnas kompetens ligger värdet på 75 av 100. Ett index på 75 eller högre anses vara bra men det finns fortfarande utrymme för förbättring. För att öka medarbetarnas delaktighet i arbetsmiljöfrågor och synliggöra arbetsmiljöarbetet kan arbetsplatsträffar användas mer för dialog. Exempelvis kan arbetsmiljöronder eller resultat från medarbetarundersökningar diskuteras, så att alla får möjlighet att bidra.

Delmål: Heltidsarbete ska vara norm, deltidsarbete en möjlighet.

Av deltidsanställda medarbetare är fortfarande den övervägande andelen kvinnor, se figur 9. Den genomsnittliga tjänstgöringsgraden för kvinnor har ökat med två procentenheter sedan 2015 och andelen kvinnor med heltidsanställning har ökat med tio procentenheter sedan 2015. En åtgärd för att främja heltid som norm har varit arbetsplatsernas strävan efter att nyanställningar ska utgå från heltid.

Figur 9 Genomsnittlig tjänstgöringsgrad för kvinnor och män i Region Jönköpings län.

Samhällsutveckling

Delmål: Tillgänglighet ska vara ett prioriterat utvecklingsområde utifrån flera perspektiv – information och kommunikation, verksamhet och lokaler.

Årligen följer Myndigheten för delaktighet (MFD) upp regioners och kommuners funktionshinder- och tillgänglighetsarbete i en enkätundersökning och svaren genererar poäng. Region Jönköpings län uppnådde förra året 21 poäng av 41 möjliga. En sammanfattning av enkätundersökningen visar att det saknas mål och styrning i funktionshindersarbetet inom flera olika verksamhetsområden i organisationen. Avgörande för jämlik hälsa är att invånarna har jämlik tillgång till hälsoinformation, med hänsyn till invånarnas olika hälsolitteracitet (människors förmåga att ta till sig, förstå och tillämpa hälsorelaterad information). Under året har hälsokommunikatörerna medverkat till fyra fokusgrupper (med 25 invånare) kring hur migrantinvånare upplever regionens hälsokommunikation och gjort en kartläggning av utrikesföddas föräldrars behov av stöd. Hälsokommunikatörerna har också genomfört olika informationsinsatser, till exempel om giftsvampar, vård och hälsa (tillsammans med hälso guider) samt vaccinkampanjen mot influensa och covid för riskgrupper och äldre invånare. Riktad information har även getts till äldreföreningar, moskéer och prioriterade områden (det senare i samverkan med Vätterhem).

Stöd och verktyg för arbetet med ökad tillgänglighet inom Region Jönköpings läns verksamheter finns på webbplatsen för folkhälsa och sjukvård.

Delmål: Konferenser, utbildningsdagar och evenemang som vi anordnar ska vara hållbara och tillgängliga.

Detta delmål har uppnåtts tidigare genom att riktlinjer tagits fram.

Delmål: Genomförandet och utvecklingen av våra tjänster och verksamheter ska ske i samverkan med dem vi är till för, med hänsyn till deras erfarenheter och upplevelser.

Barnkliniken är en barnanpassad verksamhet i enlighet med Nätverket för barnanpassad vårds kriterier. För att barn ska få det bättre på barnkliniken har ett ungdomsråd, Unga experter, bildats. Det är en expertpanel bestående av ungdomar, med egen erfarenhet av att vara patienter, som träffas fyra gånger om året för att tycka till om miljö, bemötande etc.

Dialogmöten mellan patientföreningar och politiker har genomförts under året. Enkätsvaren visade att dialogmötena i hög grad upplevdes vara till nytta eller stor nytta. Det lärande nätverket med patientföreningar och Funktionsrätt Jönköpings län genomförde fyra nätverks-träffar under året.

Levande bibliotek (cirka 60 personer med erfarenhet av kroppslig vård) och Peer (cirka 80 personer med erfarenheter från psykiatrisk vård) anlitas av verksamheter i utvecklingsarbete och som föreläsare. Under året har antalet förfrågningar tydligt ökat. Inom arbetet med kunskapsstyrning erbjöds fyra call-in med patientrepresentanter med syfte att samla erfarenheter och lärdomar för fortsatt lärande och utveckling kring samskapande.

1177-journal ger invånaren möjlighet att förbereda och fördjupa sig och därmed bli mer delaktig i sin vård. Under 2024 loggade drygt 182 000 länsinvånare in i 1177-journal minst en gång. Under de senaste åren har ”Program enklare vardag för patienter och medarbetare” arbetat aktivt med att informera både patienter och medarbetare om värdet av 1177-journal. Den senaste kundnöjdhetsundersökning (2023) ger 1177-journal genomgående höga betyg. Under året har även en digital invånarpanel fått möjlighet att tycka till om 1177-journal.

Invånarinvolvering och samskapande vid utveckling av digitala tjänster är ett prioriterat område. Bland annat har det under året genomförts tre lärandeträffar tillsammans med Funktionsrätt Jönköpings län då även representanter från Föreningen för utvecklingsstöda barn, Attention och Synskadades Riksförbund har medverkat. Andra metoder som har använts är användningstester med olika målgrupper och en digital invånarpanel kring 1177 e-tjänster.

Pilotprojekt har genomförts om patientens kunskapsstöd, med syfte att hjälpa patienter att känna sig trygga och aktiva i sin egen vård och vardag. Personer med patienterfarenhet har varit med för att identifiera och bearbeta utmaningar och behov i olika vårdförlopp.

Mötesplatsen Hjärtats hus har under 2024 fortsatt att bredda sitt kalendarium med hälsofrämjande och socialt stöttande aktiviteter för personer som lever med kronisk sjukdom samt för närstående. För att stärka och utveckla verksamheten hålls årligen en utvecklingsdag för alla volontärer.

I ett utvecklingsarbete om tolkanvändning i vården fångades synpunkter från personer med migrantbakgrund genom invånardialoger, som genomfördes av hälsokommunikatörer.

Spridningen av konceptet hälsoguides i tio av länets kommuner har tagit fart. Grundutbildningar har genomförts. En extra utbildning om stresshantering har också genomförts för redan färdiga hälsoguides. Hälsoguidernas uppdrag är att på frivillig basis sprida information om hälsoperspektiv och hälso- och sjukvård i sina personliga nätverk. Teman som oftast är uppe i dessa möten är psykisk ohälsa följt av levnadsvanorna mat och fysisk aktivitet. Under 2024 gjordes informationsinsatser inom till exempel föräldrastödsgrupper, på områdesdagar, studiecirklar, workshop för familjecentraler samt vid utbildning för matrådgivare.

Delmål: Verksamheter och arbetsplatser ska aktivt främja integration och inkludering utifrån ett mångfaldsperspektiv.

De interkulturella hälsokommunikatörerna har under året arbetat aktivt med målgruppen utrikesfödda invånare med syfte att öka målgruppens nivå av hälsolitteracitet, kunskap om det svenska sjukvårdssystemet, egenmakt och verka för en förbättrad integration. Alla deltagaraktiviteter har utvärderats genom enkäter och mindre gruppinsatser har även utvärderats genom fysiska återträffar med uppföljningssamtal. Under året har teamet arbetat med ordinarie insatser som Hälsoskolan, föräldragrupper och Diabetesskolor. Utifrån kartläggning av hälsobehov har nya metoder även arbetats fram och More to Life-grupper har implementerats. Hälsokommunikatörerna har även samarbetat med processgrupp äldre på folkhälsosektionen under hösten och varit delaktiga i insatser för utrikesfödda seniorer.

Hälsokommunikationsteamet har även hållit 14 personalutbildningar för regionala och kommunala verksamheter om interkulturell hälsokommunikation, bemötande och kulturell medvetenhet med totalt 666 deltagare.

Arbetet med området nationella minoriteters rättigheter har utvecklats och under året hölls två samråd med representanter för nationella minoriteter. Minoriteternas högtids- och nationaldagar har uppmärksamats och ett fördjupat samarbete med Gislaveds kommun, som liksom Region Jönköpings län är finskt förvaltningsområde, har påbörjats. Region Jönköpings län har även tillsammans med Länsstyrelsen startat ett länsövergripande nätverk för tjänstepersoner som arbetar med nationella minoriteters rättigheter.

Gott exempel: Dialogmöten

Dialogmöten mellan patientföreningar, politiker och verksamhetsrepresentanter genomförs en gång i halvåret och lockar 70-80 deltagare per tillfälle. Det finns en gemensam planeringsgrupp som tar fram programmet. Alla patientföreningar är inbjudna och politikerna kommer från nämnd för folkhälsa och sjukvård.

- Dialogmötena är ett jätteviktigt forum för många. Det var rekordmånga med på höstmötet och det visar på ett stort intresse, både från patientföreningar och från politiker. Det är ett bra sätt att prata med patienter som har olika perspektiv och det är viktigt att få tid att prata i smågrupper. Jag satt i gruppen som pratade om hur vi använder vårdcentralerna, och om hur patientråd kan ta större roll på vårdcentralen, säger Johan Steirud, verksamhetsledare på Funktionsrätt Jönköpings län.
- Upplägget är ett givande koncept: Att i strukturerad form ge alla föreningar samma möjlighet till direktkontakt med politiken, och få höra föreningarnas perspektiv samtidigt som verksamhetsföreträdare kan ta till sig input och påverka vården direkt. Det kan alltså både ge en direkt nytta för patienterna och öka den politiska förståelsen för våra invånares upplevelse av vår verksamhet, säger Martin Nedergaard-Hansen (VD), första vice ordförande i nämnd för folkhälsa och sjukvård.

*I en av smågrupperna vid höstens dialogmöte diskuterades bland annat vårdcentralernas patientråd. Där deltog bland andra regionråd Kerstin Hammar (M), Johan Carlsson från Vårdcentralerna Bra liv, Åsa Gustavsson från Jönköpings läns dövas och teckenspråkigas förbund, samt Johan Steirud från Funktionsrätt Jönköpings län.
Foto: Louise Nordlund Johansson*

Vi är klimatsmarta – Så här gick det 2024

Klimatpåverkan

Region Jönköpings län redovisar sedan 2018 sin klimatpåverkan i enlighet med Greenhouse Gas Protocol¹ i en särskild klimatredovisning.

Delmål: Vi ska minska vår klimatpåverkan från direkt påverkbara utsläpp med minst 25 procent till år 2025 jämfört med 2019. Med det menar vi utsläpp i Scope 1 och 2 enligt Greenhouse Gas Protocol.

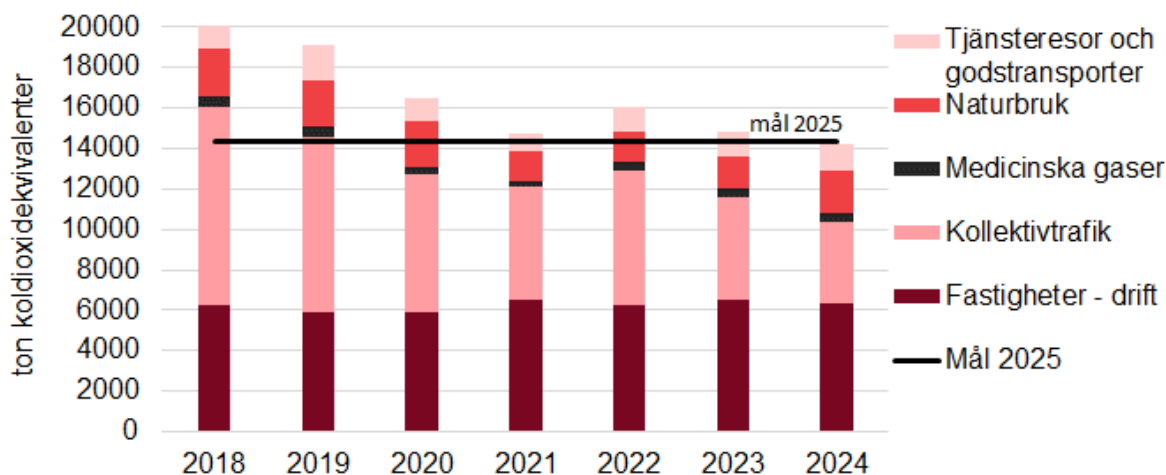
FAKTA – Klimatberäkningar

Greenhouse Gas Protocol (GHGP) är den internationellt mest vedertagna beräknings- och redovisningsstandarden för klimatberäkningar. Genom att dela in utsläppen i olika scope ges en tydlig bild av vilka utsläpp som är direkta och indirekta.

Scope 1: Direkta utsläpp som verksamheten har kontroll över, t.ex. utsläpp från bränslen i fordon.

Scope 2: Indirekta utsläpp som uppstår vid produktion av inköpt el, fjärrvärme och fjärrkyla.

Scope 3: Övriga indirekta utsläpp som bland annat uppstår från inköp av varor och tjänster, ny- och ombyggnation samt kapitalförvaltning.

Figur 10 Direkt klimatpåverkan i enlighet med Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollet) inom scope 1 och 2.

Direkta utsläpp (scope 1 och 2) uppgick sammantaget till ca 14 180 ton koldioxidekvivalenter. Det är en minskning med 5 % jämfört med 2023 och en minskning med 26 % jämfört

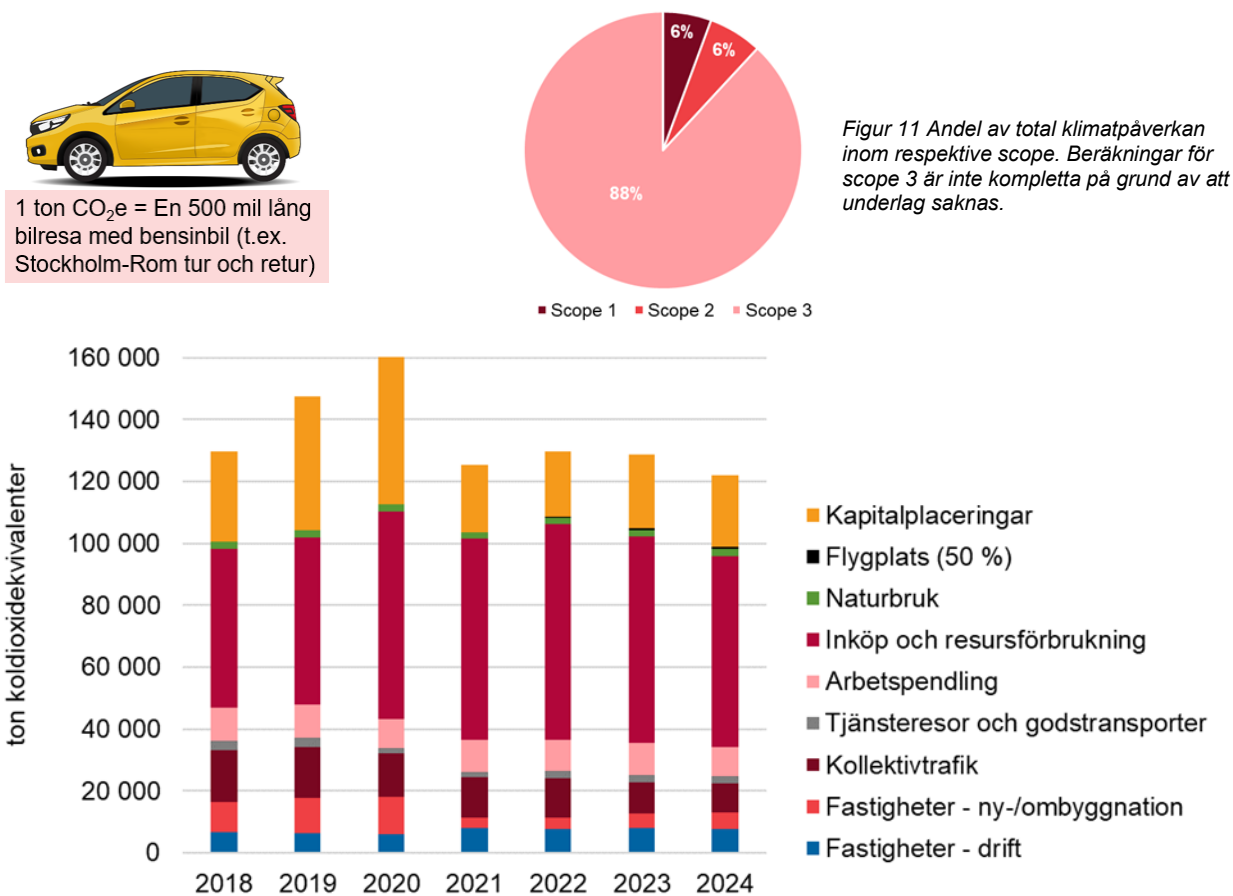
¹Ändring som gjorts i beräkningsmetod för klimatredovisning för 2024 är att posten inköp av varor och tjänster har kompletterats med ytterligare poster (historisk justering har gjorts) samt att läckage av köldmedia från fordon har lagts till från och med 2024.

med 2019, se figur 10. Det vill säga 2025 års mål har uppnåtts. Den huvudsakliga anledningen är att klimatpåverkan från kollektivtrafiken har minskat med hela 53 %.

Även om vi minskat våra direkta utsläpp med i snitt 6 % per år, visar länets koldioxidbudget att vi behöver öka takten. Från 2025 behöver utsläppen i länet minska med 18 % per år för att ligga helt i linje med länets koldioxidbudget. I arbetet med länets koldioxidbudget behöver dock prioriteringar av samhällsviktig verksamhet göras.

Vi har även en betydande klimatpåverkan från utsläpp vi kan påverka indirekt (scope 3) som byggnationer, materialanvändning, livsmedel, varutransporter, arbetspendling och kapitalförvaltning. Det har i hållbarhetsprogrammet slagits fast att även denna klimatpåverkan behöver minska betydligt.

Den totala klimatpåverkan uppgick 2024 till cirka 122 100 ton koldioxidekvivalenter (88 % kopplas till scope 3, se figur 11). Det är en minskning med 5 procent från föregående år och en minskning med 17 procent jämfört med 2019, se figur 12.

Figur 12 Total klimatpåverkan i enlighet med Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollet) inom scope 1, 2 och 3.

Exempel på större förändringar jämfört med föregående år är:

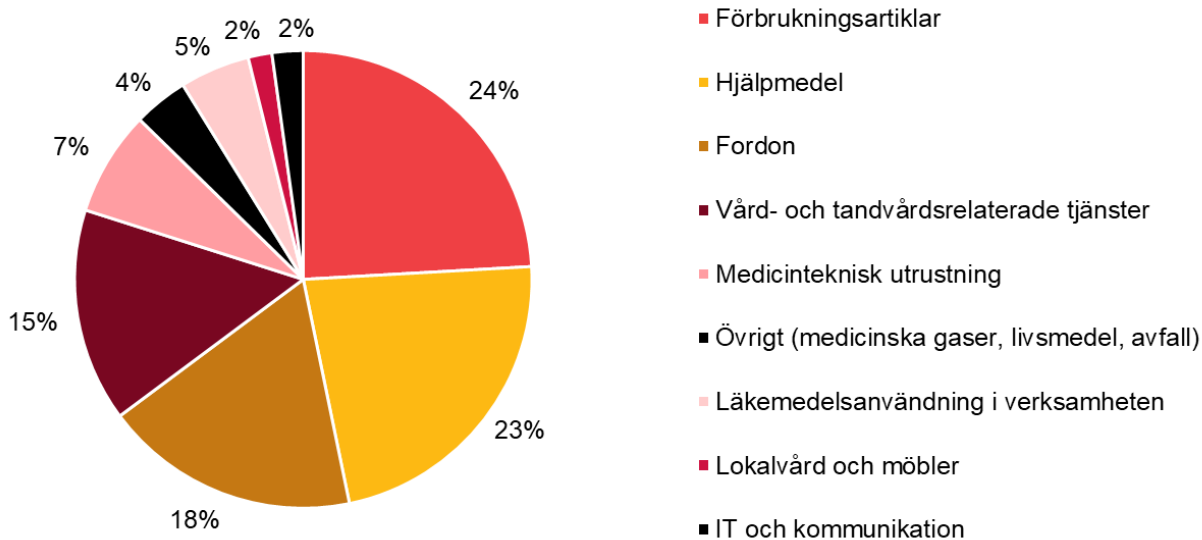
- Klimatpåverkan från särskild kollektivtrafik har minskat med 37 %. Det beror till stor del på att i gällande upphandlingsavtal finns incitament som främjar användning av förnybara drivmedel.
- Klimatpåverkan från ny- och ombyggnation har ökat med 13 %. Det beror till stor del på att utbetalda medel för ny- och ombyggnation har ökat med 42 %. Klimatberäkningarna i

denna post är dock generellt osäkra och förändringen beror även på vilken beräkningsmetod som tillämpats för de olika projekten.

- Klimatpåverkan från inköpta godstransporter har ökat med 53 %. Det beror bland annat på att en leverantör har tankat en högre andel diesel i kombination med att reduktionsplikten sänkts kraftigt under 2024.
- Klimatpåverkan från arbetsmaskiner för naturbruk har ökat med 38 %, vilket också beror på den sänkta reduktionsplikten.
- Klimatpåverkan från tjänsteresor har minskat med 4 %, trots den sänkta reduktionsplikten. Det beror på till stor del på att många el- och biogasfordon har införskaffats under året. Klimatpåverkan från elfordonen är dock underskattad på grund av bristande underlag till följd av att leverantören av laddstolpar gått i konkurs under 2024.
- Klimatpåverkan till följd av inköp och resursförbrukning är den största posten och den har minskat med 7 %.

Den kraftiga minskningen av klimatpåverkan från kapitalplaceringar 2021 berodde på att vi valde fler hållbara fonder och att energisektorn försvann ur den indexförvaltning som vi valt i vår aktieportfölj.

I figur 13 visas hur den totala klimatpåverkan fördelas mellan olika delposter för inköp och resursförbrukning. Som framgår av figuren dominerar utsläppen till följd av inköp av förbrukningsartiklar, hjälpmedel, fordon samt vård- och tandvårdsrelaterade tjänster som tillsammans utgör 81 % av klimatpåverkan i posten inköp och resursförbrukning. Det finns dock stor osäkerhet i dessa beräkningar.

Figur 13 Fördelning (andel) av klimatpåverkan från olika delar i posten Inköp och resursförbrukning i figur 12.

Klimatanpassning

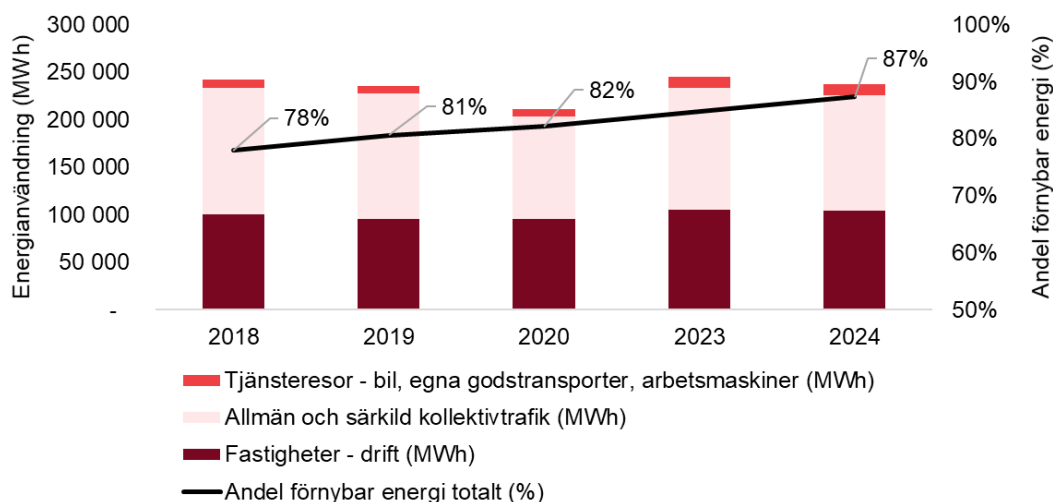
Delmål: 2022 har vi tagit fram handlingsplaner för de mest betydande klimatriskerna för vår verksamhet utifrån riskbedömning i vår klimatanpassningsplan.

Flera klimatförändringar påverkar vår verksamhet. Exempel på detta är mer frekventa och långvariga värmeböljor som ökar risken för hälsoproblem och dödsfall. Intensiv nederbörd kan överbelasta dagvattensystem, orsaka översvämningar och leda till avbrott i verksamheten samt skador på byggnader och infrastruktur. Längre perioder av torra och förändringar i grundvattennivåer kan påverka tillgången på rent vatten och jordbruk. Dessutom kan nya och förändrade infektioner, som t.ex. fästingburen hjärninflammation och tropiska sjukdomar bli vanligare. Det finns även ökade risker för vattenburna infektioner och sjukdomar som sprids via klimatflyktingar.

Alla risker som är kopplade till ett förändrat klimat hanteras i första hand genom kontinuitets-hantering, d.v.s. att genom förebyggande åtgärder och väl förberedda reservrutiner säkerställa att verksamheten kan fortsätta även vid eventuella störningar.

Energianvändning

I figur 14 visas total energianvändning och andel förnybar energi under 2018-2024 i Region Jönköpings län. Under 2024 användes totalt ca 237 068 MWh i kollektivtrafik, fastigheter, tjänsteresor med bil, egna godstransporter och arbetsmaskiner. Det är en minskning med 3 % jämfört med 2023. Det beror till stor del på att kollektivtrafikens omfattning (MWh) minskade med 4 %.

Figur 14 Energianvändning samt andel förnybar energi för olika delar av Region Jönköpings läns verksamhet. Uppgifter saknas generellt för 2021–2022 samt för andel förnybar energi för 2023.

Energianvändningen för fastighetsdrift har minskat med ca 2 % jämfört med 2023, främst tack vare kontinuerligt energieffektiviseringsarbete och att 2024 var något varmare.

Energianvändningen för tjänsteresor med bil, egna godstransporter och arbetsmaskiner har minskat med ca 8 % jämfört med 2023. Det beror till stor del på en ökad användning av elfordon som är mer energieffektiva jämfört med fordon med förbränningsmotorer. Andelen förnybar energi har ökat till hela 87 %.

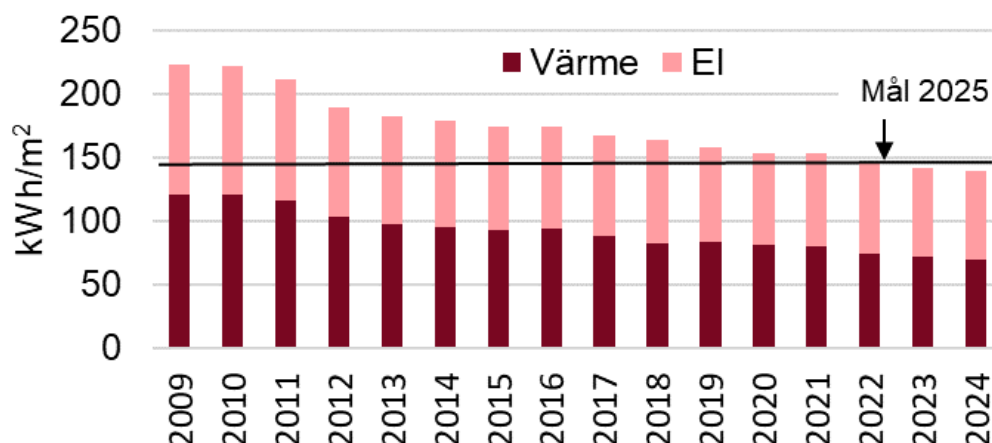
Delmål: Användningen av värme och el i våra fastigheter och verksamheter ska minska. År 2025 ska köpt energi understiga 145 kWh/m² vilket innebär en minskning med 11 % jämfört med 2019.

Region Jönköpings län har en omfattande energianvändning, till exempel använder **Länssjukhuset Ryhov varje dag:**

- 62 000 kWh fjärrvärme. Det motsvarar årsanvändningen av fjärrvärme för drygt 4 villor.
- 57 000 kWh el. Det motsvarar årsanvändningen av hushållsel för cirka 23 lägenheter.
- 265 m³ vatten. Det motsvarar cirka 1 800 badkar.

I figur 15 redovisas den genomsnittliga energianvändningen per kvadratmeter i egna fastigheter. Under 2024 köptes 140 kWh energi per kvadratmeter i våra egna fastigheter. Målet för 2025 uppnåddes redan 2022 till följd av att Region Jönköpings län under många år har bedrivit ett målmedvetet och framgångsrikt energieffektiviseringsarbete. Dessutom har solceller installerats motsvarande fem procent av elbehovet i Region Jönköpings läns fastigheter.

Målet är att solceller år 2025 ska producera cirka tio procent av elbehovet i våra fastigheter. Även nybyggnation påverkar mätetalet positivt eftersom nyare byggnader generellt är mer energieffektiva än äldre.

Figur 15 Genomsnittlig energianvändning i egna fastigheter (köpt energi).

Transporter

Delmål: År 2025 ska:

- bussar i allmän kollektivtrafik drivas med 100 % förnybara drivmedel. Med förnybara drivmedel menar vi till exempel bioetanol, biogas, biodiesel, vätgas och ursprungsmärkt förnybar el.
- dieseltåg drivas med den andel förnybara drivmedel som är godkänd, dock minst 20%,
- eltåg drivas med 100 % förnybar el.

Alla delmål uppnåddes för 2024.

Delmål: Under programperioden ska klimatpåverkan från privata resor till vårdinrättningar minska, genom digitala och samordnade vårdmöten och stimulerande av hållbara resealternativ.

Digitala vårdmöten (t.ex. videosamtal eller chat) tillämpas i allt större utsträckning, bl.a. i samband med planerade återbesök. Inom Region Jönköpings län erbjuder vi även digitala stöd- och behandlingsprogram som i de flesta fall innebär att fysiska möten ersätts med självstudier i kombination med digital dialog.

Samordning av vårdbesök till sjukhusen sker utifrån patienternas behov och verksamheternas möjlighet till samordning. När det gäller arbetet med att stimulera fler patienter att välja hållbara resealternativ till vårdinrättningar har det hittills varit svårt att hitta bra lösningar. Publika laddplatser för elfordon finns på alla tre akutsjukhusen.

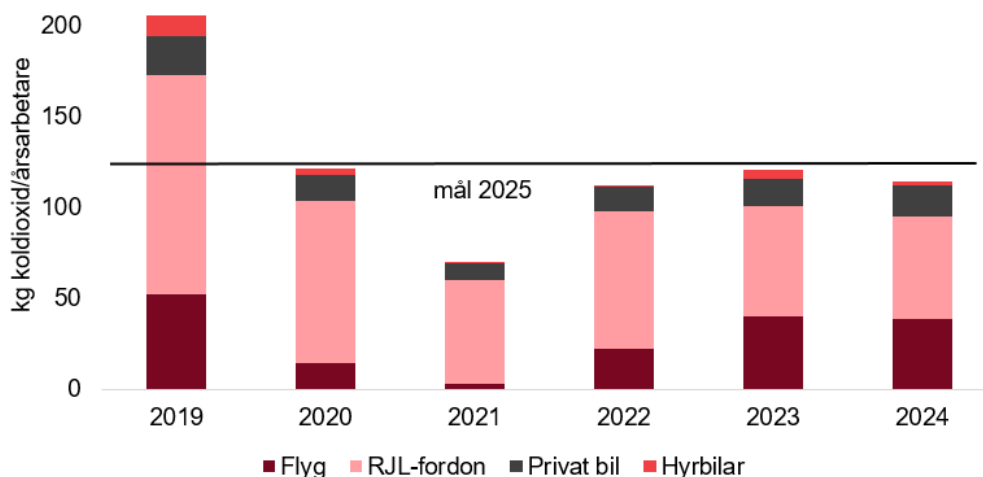
Delmål: Vi ska stimulera våra medarbetare till att välja mer hållbara resealternativ för arbetspendling, med en målsättning att minska klimatpåverkan per anställd med minst 30 procent under programperioden, jämfört med 2019.

Under året har en resvaneundersökning gjorts, bland annat med syfte att följa upp detta mål. Klimatpåverkan från arbetspendling per anställd har minskat med 12 % jämfört med 2019, vilket innebär att målet inte har uppnåtts. Sedan 2020 har andelen bilister och cyklister minskat, främst till följd av ökat hemarbete, medan resande med kollektivtrafik har ökat något. För Länssjukhuset Ryhov finns stor potential att ytterligare minska koldioxidutsläppen från arbetspendling, då en stor andel av medarbetarna skulle kunna cykla eller åka kollektivtrafik utan att restiden ökar.

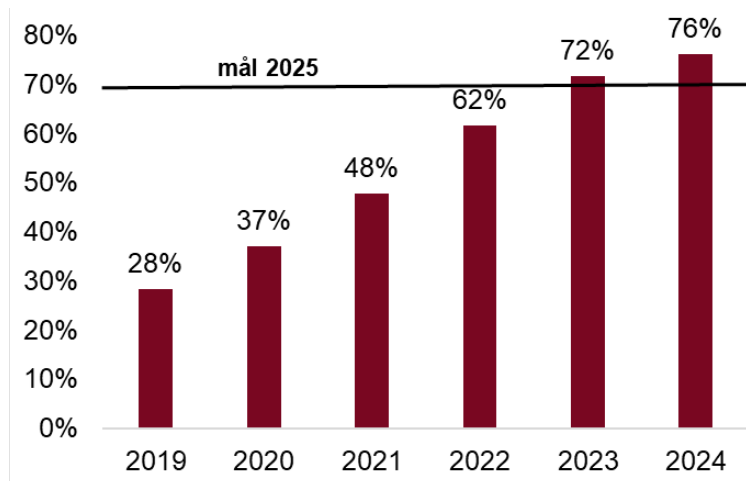
Arbete pågår med att utveckla nya åtgärder med utgångspunkt från resultatet av resvaneundersökningen.

Delmål: Under programperioden ska klimatpåverkan per årsarbetare minska med minst 40 procent för tjänsteresor, inklusive egna godstransporter, jämfört med 2019. År 2025 ska andelen förnybara drivmedel i upphandlade hyrbilar och transporttjänster vara minst 80 procent.

Klimatpåverkan från flyg har minskat med 2 %, medan klimatpåverkan från egenägda fordon har minskat med 5 % jämfört med 2023. Minskningen från egenägda fordon har uppnåtts trots en kraftig minskning av reduktionsplikten under 2024. Detta tack vare att målet om andel förnybara drivmedel i egna fordon har överträffats, se figur 17. Sammantaget uppnås fortfarande målet om en minskning på minst 40 % till 2025, se figur 16.

Figur 16 Klimatpåverkan från tjänsteresor och egna godstransporter (kg koldioxid/årsarbetare). I Region Jönköpings läns fordon ingår inte ambulanser och arbetsmaskiner i diagrammet. Klimatpåverkan från tågresor är så liten att den inte syns i diagrammet.

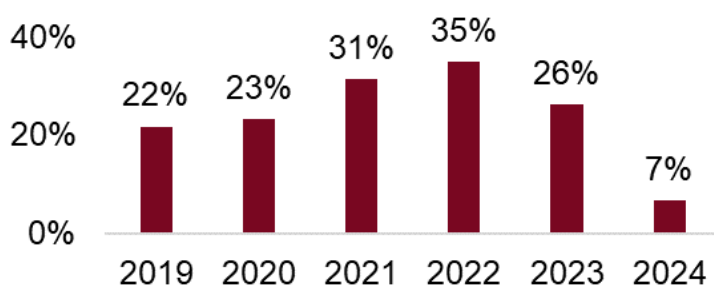
Figur 17 Andel förnybara drivmedel som används i Region Jönköpings läns fordon (exkl. arbetsmaskiner och ambulanser).

Andelen förnybara drivmedel i upphandlade hyrbilar och transporttjänster uppgick till 92 % och uppfyllde därmed målet.

Delmål: Vi ska kartlägga förutsättningarna för att våra ambulanser och lantbruksfordon ska kunna drivas på förnybara drivmedel.

Finansiering av Tenhults naturbruksgymnasium och Stora Segerstad naturbrukscentrum, inklusive de lantbruksfordon som används, sker via kommunerna där eleverna är bosatta. Den nuvarande finansieringen är inte tillräcklig för att möjliggöra en övergång till förnybar diesel (HVO100) eller andra förnybara drivmedel.

När det gäller ambulanser kommer vi under 2025 att få bensindrivna ambulanser, då dieseldrivna modeller inte längre tillverkas. Från och med 2026 kommer vi att få laddhybrider med bensen som komplementbränsle och enligt plan kommer de första helt eldrivna ambulanserna levereras 2027. Laddinfrastruktur för ambulanser kommer att installeras på alla ambulansstationer under hösten 2025.

Figur 18 Andel förnybara drivmedel i ambulanser och lantbruksfordon.

Gott exempel: Förnybara drivmedel i egen fordonsflotta

Som framgår av figur 17 har andelen förnybara drivmedel som används i Region Jönköpings läns fordon (exklusive ambulanser och lantbruksfordon) ökat från 28 % 2019 till hela 76 % 2024. En avgörande del i denna utveckling är område Länstransporters målmedvetna arbete med att skapa en fossilfri fordonsflotta i allmänhet och en fossilfri bilpool i synnerhet. Andelen förnybar drivmedel som används i bilpoolen var hela 91 % under 2024. Utgångspunkten för arbetet har varit den drivmedelsstrategi som beslutades 2018. I den tydliggörs att i första hand ska fordon som drivs med biogas eller eldrivna fordon användas. Att prioritera användning av biogas är viktigt för lantbruket, miljön, energitryggheten, den cirkulära ekonomin samt för svensk teknikutveckling och export. En ökad användning av elfordon är en förutsättning för att Sverige ska få en fossilfri fordonsflotta.

Arbetet har kantats av vissa utmaningar som till exempel att reduktionsplikten minskade kraftigt under 2024 och att utbudet av biogasfordon har minskat kraftigt under senare år. Tack vare goda kontakter med lokala fordonsleverantörer kunde Länstransporter dock agera snabbt och säkerställa leverans av det antal biogasfordon som behövdes till och med 2025. Det kan dock konstateras att hela branschen nu står inför en utmaning när det gäller vilka drivmedel som behövs i framtiden både ur ett miljöperspektiv och ur ett beredskapsperspektiv.

Länstransporter bedömer att framgångsfaktorer för deras arbete är tydliga strategier och målsättningar i drivmedelsstrategin och hållbarhetsprogrammet samt den löpande uppföljningen av vilka drivmedel som används.

Region Jönköpings län har under flera år arbetat aktivt för att skapa en hållbar fordonsflotta. Grunden för arbetet är drivmedelsstrategin som tydliggör att vi i första hand ska köpa fordon som drivs med biogas alternativt el.

Vi bidrar till en sund livsmiljö – Så här gick det 2024

Inomhus- och utomhusmiljöer

Delmål: Utomhusmiljön kring våra fastigheter ska vara hälsofrämjande och den biologiska mångfalden ska öka.

Under 2024 har ytterligare ängsytor skapats och målsättningen om minst 20 000 m² till 2025 är i princip uppnådd. Åtgärder för att möjliggöra bevattning med dagvatten har genomförts på samtliga sjukhus och kommer att kompletteras ytterligare under 2025.

Delmål: Genom en hållbar byggprocess ska vi under programperioden minska klimatpåverkan från om- och nybyggnationer. Nybyggnation ska minst motsvara kriterierna för Miljöbyggnad silver. År 2025 ska de byggmaterial vi använder uppgå till minst 80 procent A- och B-klassade byggmaterial enligt Sunda Hus.

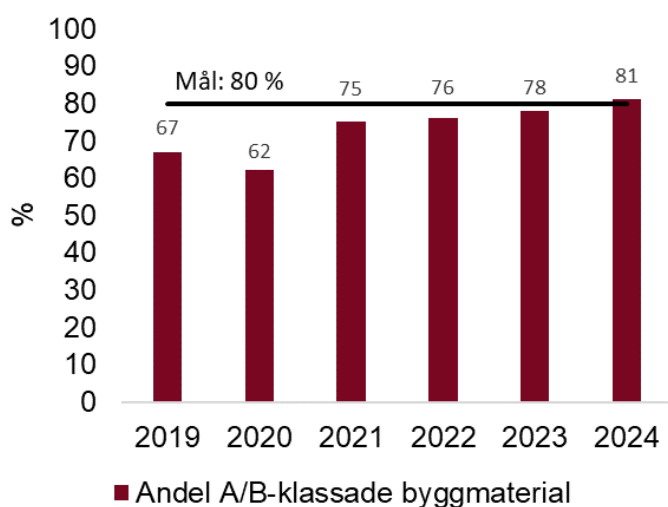
FAKTA – Miljöbyggnad

Miljöbyggnad är en svensk miljöcertifiering för byggnader. Certifiering kan ske i tre klasser:

Brons – Lagkrav eller rekommendationer följs.

Silver – Kräver att bland annat solskyddet, ljudmiljön och ventilationen är bättre än gällande lagkrav.

Guld – Motsvarar en hög nivå som de mest ambitiösa byggnaderna kan satsa på att få.

Figur 19 Andel (procent) A- och B-klassade byggmaterial enligt Sunda Hus vid ny- och ombyggnation.

Målet att använda minst 80 % byggmaterial med hög miljöklassning (klass A och B enligt Sunda Hus) vid ny- och ombyggnation har nu uppnåtts, vilket bidrar till en mer hållbar

byggprocess, se figur 19. Under året har utbildningsinsatser genomförts för hela projektenheten samt i enskilda projekt.

Byggprocessen har utvecklats för att säkerställa att vi tidigt i förstudien analyserar om en trästomme kan användas istället för betong. Vid nybyggnation ställs krav på att uppnå miljöbyggnad silver, vilket ytterligare säkerställer att vi bygger med miljön i fokus.

Hållbar upphandling

Delmål: Under programperioden ska sociala hållbarhetskrav och mer långtgående miljökrav ställas i prioriterade upphandlingar. Livscykelperspektivet ska guida oss i val av produkter.

FAKTA – Samarbete för hållbar upphandling

Sedan 2010 bedriver Sveriges regioner ett framgångsrikt samarbete inom hållbar upphandling för att använda gemensamma resurser på ett effektivt sätt och offentlig upphandling som ett av de viktigaste verktygen att nå målen i Agenda 2030.

Under 2024 fakturerades Region Jönköpings län totalt ca 10,8 miljarder kronor. De tolv största leverantörerna fakturerade 47 % av den summan och dessa leverantörer rör kategorierna läkemedel (36 %), kollektivtrafik (25 %), vårdtjänster (18 %), pensionsavsättningar (17 %) samt byggtreprenader (4 %).

All upphandling ska ske affärsmässigt genom konkurrens mellan olika leverantörer för att säkerställa en effektiv användning av resurser. Totalt har Region Jönköpings län cirka 3400 leverantörsavtal med en avtalsperiod på vanligtvis fyra år.

Huvuddelen av organisationens miljö- och klimatpåverkan sker via inköp av varor och tjänster. Genom upphandlingar med olika former av hållbarhetskrav finns därför stora möjligheter att påverka både den egna miljöbelastningen och marknaden i positiv riktning.

Under 2024 avslutades 135 st upphandlingar, varav 60 var direktupphandlingar där hållbarhetskrav ofta inte är möjliga att ställa. I de resterande upphandlingarna ställdes mer långtgående miljökrav i 37 %, standardiserade miljökrav på produkter i 29 %, miljöbedömning av leverantörer i 73 % och sociala eller etiska krav i 32 % av upphandlingarna.

Sociala, etiska och/eller någon form av miljökrav ställdes i 80 % av de upphandlingar där det är lämpligt att ställa hållbarhetskrav (det vill säga exklusive direktupphandlingar), se figur 20.

Figur 20 Andel upphandlingar (exklusive direktupphandlingar) där någon form av miljö-/sociala/etiska krav ställs. Kraven kan vara antingen av standardkaraktär eller mer långtgående. De upphandlingar där krav inte har ställts har inte bedömts vara prioriterade ur ett hållbarhetsperspektiv, t.ex. tjänsteupphandlingar.

De upphandlingar där krav inte har ställts har inte bedömts vara prioriterade ur ett hållbarhetsperspektiv, t.ex. tjänsteupphandlingar.

Under året har vi ställt långtgående miljökrav inom flera områden, såsom Svanenlicensierade tryckerier, giftfria belöningsleksaker, mindre miljöbelastande plaster i köksutrustning och förnybara drivmedel i bussar för persontransport. Vi har också ställt krav på ökotexmärkta yrkeskläder, konfektyr och konditorivaror med hälsosamma och miljöbättre alternativ.

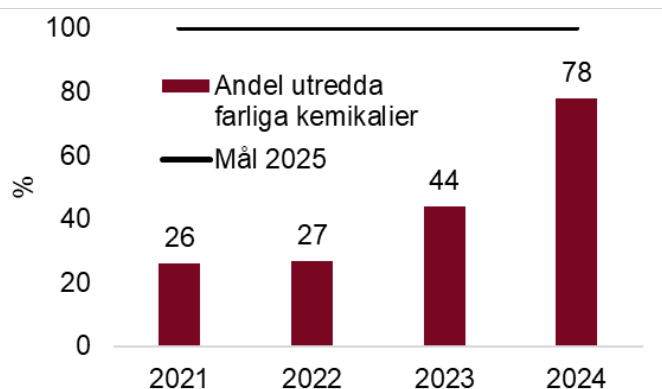
Vid upphandling av rekvisitionsläkemedel har vi säkerställt att miljöinformation finns tillgänglig. Vi har också ställt krav som begränsar innehåll av skadliga ämnen i produkter som används inom anestesi, intensivvård, gynekologi och förlossning, dentala förbrukningsartiklar, insulinpumpar och i kemisktekniska produkter.

För att säkerställa hållbara leveranskedjor har Region Jönköpings län tillämpat uppförandekoden för leverantörer inom områden som IT och kommunikation, facility management, vårdrelaterad utrustning och förbrukningsvaror, läkemedel samt medicinteknik. De nyligen uppdaterade kontraktsvillkoren, som började tillämpas under 2024, ställer högre krav på leverantörerna för att säkerställa hållbarhet och rättvisa arbetsvillkor.

Delmål: År 2025 ska 100 procent av våra särskilt farliga* kemiska produkter ha utretts med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ. Vi ska ha bytt ut produkter där det varit möjligt.

** Särskilt farliga kemiska produkter innehåller utfasningsämnen enligt Kemikalieinspektionens PRIO-verktyg och/eller REACH kandidatförteckning.*

Region Jönköpings län arbetar aktivt med att byta ut farliga kemiska produkter till alternativ som är mindre farliga. Under 2024 har 78 % av de särskilt farliga kemiska produkterna utretts för att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ, se figur 21. Av de utredda produkterna har 52 stycken helt fasats ut.

Figur 21 Andel utredda särskilt farliga kemiska produkter med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ.

Läkemedel

Delmål: År 2025 ska antal uthämtade antibiotikarecept per år vara högst 250 recept per 1000 invånare, vilket innebär en minskning med 8 % jämfört med 2019. Rekvirerad antibiotika för slutenvård ska minska i enlighet med Stramas* målsättningar.

Under programperioden ska förskrivningen av prioriterade miljöbelastande läkemedel minska.

Vi ska förbättra invånarnas kunskap om hur läkemedel påverkar miljön och hur överblivna läkemedel ska kasseras.

Vi ska utöka samverkan med länets kommuner och länsstyrelsen om läkemedels miljöpåverkan och rening av läkemedelsrester.

* Det nationella nätverket Samverkan mot antibiotikaresistens.

FAKTA – Läkemedelskommittén

Läkemedelskommittén är ett expertorgan inom läkemedel och läkemedelsterapi som verkar för en rationell, säker och kostnadseffektiv hantering av läkemedel där patientens och samhällets bästa beaktas.

Under pandemin minskade antibiotikaförskrivningen kraftigt för att därefter snabbt öka igen fram till och med maj 2023 då ökningstakten minskade. Toppen nåddes i februari 2024 då antibiotikaförskrivningen var 249 recept per 1000 invånare. Sedan dess har trenden vänt och varit minskande och årsresultatet blev 245 recept per 1000 invånare. Det är det tredje lägsta resultatet i Sverige. En viktig faktor till det positiva resultat är det systematiska arbetet med antibiotikasmarta kliniker och vårdcentraler.

För att minska förskrivningen av miljöbelastande läkemedel arbetar Region Jönköpings län aktivt med åtgärder för de läkemedel som prioriteras enligt en särskild lista.

Ett exempel på ett sådant ämne är diklofenak, som finns i smärtstillande preparat. Detta ämne kan påverka miljön, särskilt i vatten, då reningsverken inte kan ta bort läkemedelsrester effektivt. Under 2024 genomfördes en kampanj för att minska användningen av diklofenak-gel.

Region Jönköpings län är också delaktig i en nätverksgrupp där frågor om rening av läkemedelsrester i avloppsvatten diskuteras. Under 2024 anordnades bland annat en träff där en förstudie om rening av läkemedelsrester presenterades. Syftet med träffen var att ge inspiration till kommuner och VA-aktörer i länet.

Livsmedel

Delmål: Av våra livsmedelsinköp ska år 2025:

- minst 95 procent av kött, mejeriprodukter och ägg vara producerade i enlighet med krav motsvarande svensk lagstiftning inom djurhållning,
- minst 50 procent av frukt, bär, grönsaker och potatis vara producerade i enlighet med krav motsvarande svensk lagstiftning inom livsmedelsproduktion,
- minst 95 procent av fisk och skaldjur vara märkt med MSC eller motsvarande för hållbart fiske/fiskodling,
- 100 procent av kaffe, te, drickchoklad och bananer vara producerade med sociala och etiska krav motsvarande Fairtrade och vara ekologiskt producerade,
- minst 65 procent av de totala livsmedelsinköpen vara ekologiskt producerade.

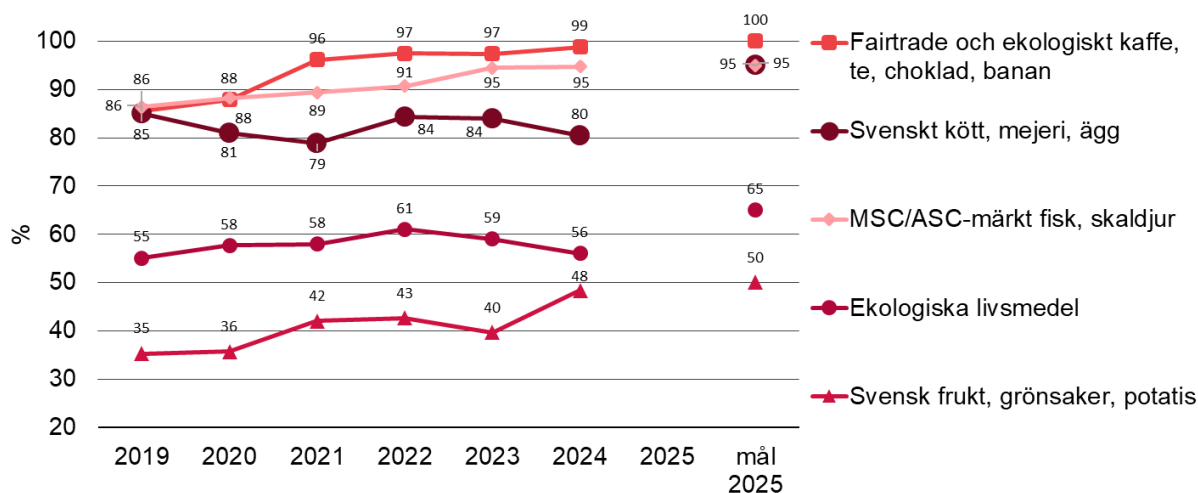
Öka användning av närproducerade livsmedel inom befintliga och kommande livsmedelsavtal samt genom att ta tillvara naturbruksgymnasiernas egenproducerade livsmedel.

En översikt av alla livsmedelsmål med tillhörande slutmål för 2025 redovisas i figur 22.

Delmål finns för respektive år fram till 2025 och för 2024 uppnåddes nästan alla mål, utom de

som rör svenskt kött, mejeri, ägg samt ekologiska livsmedel. Arbetet med att nå slutmålen för 2025 fortsätter.

Våra tre centralkök är KRAV-certifierade.

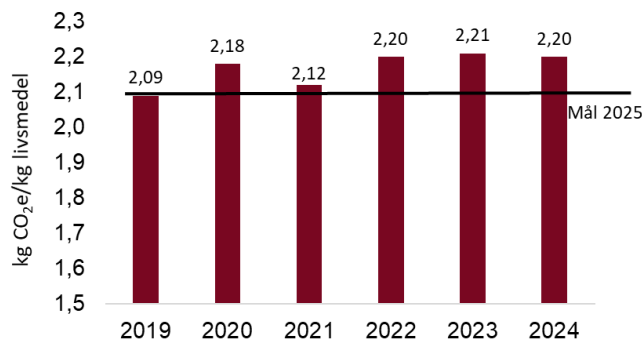
Figur 22 Översikt – delmål inom livsmedelsområdet.

Regional utveckling genomförde 2022 en förstudie för att undersöka om livsmedel från naturbruksgymnasierna skulle kunna användas i måltidsverksamheten i övriga Region Jönköpings län. I våra livsmedelsupphandlingar ställs krav på aktiv dialog för att främja närproducerade livsmedel. Trots detta har det ännu inte lett till någon större ökning av närproducerade livsmedel. Arbetet fortsätter och vi undersöker alternativa upphandlingssystem för ökad användning av närproducerade livsmedel. Flera lokala producenter har visat intresse för att leverera till oss.

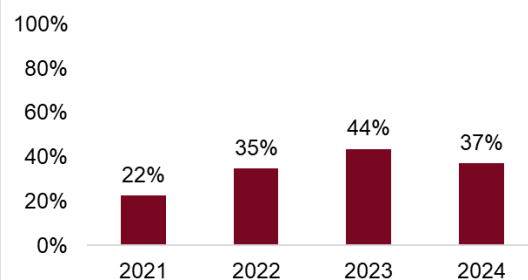
Delmål: Vi ska servera måltider som främjar hälsosamma matvanor och minskar klimatpåverkan.

2020 fastställdes en kostpolicy med tillhörande tillämpningsanvisningar med syfte att främja hälsosamma matvanor och en minskad klimatpåverkan. Arbetet pågår med att genomföra aktiviteter och följa upp efterlevnaden. Exempel på detta är utbildningsinsatser och information till invånare, medarbetare, patienter samt restaurangbesökare.

Målet är att klimatpåverkan från inköpta livsmedel ska minska under perioden 2019-2025. Men klimatpåverkan per kg livsmedel har istället ökat, se figur 23. Under hösten 2024 har ett arbete inletts med att klimatberäkna olika rätter och resultatet kommer användas i menyplanering samt kommuniceras till patienter och restaurangbesökare. Andelen fika som klassas som hälsofika som beställs via område måltid var ca 37 % under 2024, se figur 24.

Figur 23 Genomsnittlig klimatpåverkan per kg inköpta livsmedel i Region Jönköpings län.

Figur 24 Andel hälsofika som beställs via område måltid.

Gott exempel: Återbruk i praktiken – hållbar ombyggnation på Länssjukhuset Ryhov

Vid ombyggnation av akutspåret på Länssjukhuset Ryhov har utgångspunkten varit att byggmaterial så långt som möjligt ska återbrukas, utan att kompromissa med kvalitet eller ekonomi. Genom att återbruka byggmaterial har vi minskat både kostnader och miljöpåverkan, samtidigt som vi skapat en modell för hållbart byggande i framtida projekt.

Exempel på återbruk:

- Byggnadsmaterial: Kopparledningar, fasadtegel och fönster har återanvänts där det varit möjligt.
- Installationer: En befintlig kylmaskin har renoverats istället för att bytas ut.
- Interiör: Persienner, fönstersmygar, belysningsarmaturer, dörrar och diskbänkar har återanvänts i evakueringsytor.
- Teknisk utrustning: Spoldesinfektorer, sängliftar och styrskåp har sparats som framtida reservdelar.
- Brandskydd: Trapphusdörrar har uppgraderats med svällister för att möta dagens brandkrav.

I samband med ombyggnation av akutspåret på Länssjukhuset Ryhov har vi återanvänt byggmaterial för att främja hållbarhet.

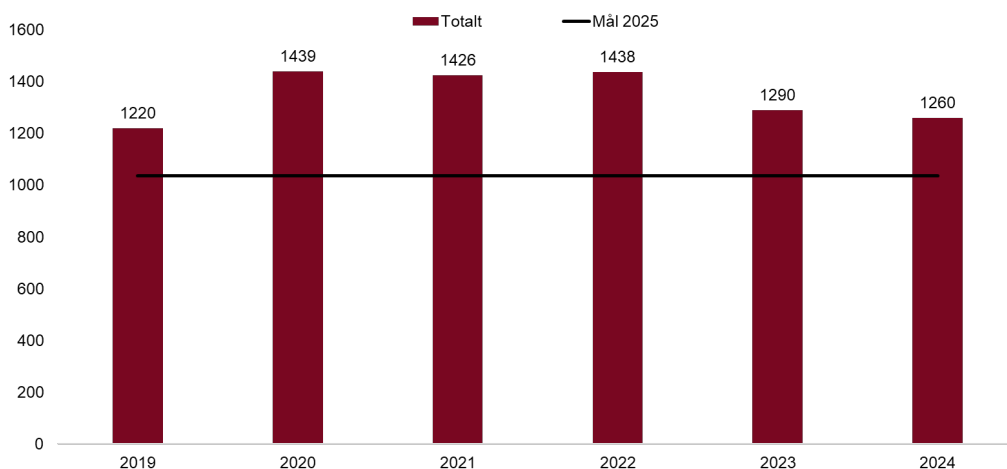
Vi använder våra resurser klokt – Så här gick det 2024

Förbrukningsartiklar

Delmål: Hållbar användning av förbrukningsmaterial: År 2025 ska klimatpåverkan från prioriterade förbrukningsartiklar minska med minst 15 procent jämfört med 2019. De prioriterade förbrukningsartiklarna listas i vår handbok för klokare materialval.

Användning av förbrukningsmaterial ger effekt på klimat och ekonomi. I vår handbok för klokare materialval ges råd kring val av material. Där finns vägledning om hur vi kan minska onödig användning, byta engångs- till flergångsprodukter, välja material som är återvunna eller förnybara istället för fossila samt öka materialåtervinningen av restprodukter. Vi strävar efter att till år 2025 minska klimatpåverkan från prioriterade förbrukningsartiklar med minst 15 % jämfört med 2019, se figur 25. Handskar står för den största delen av klimatpåverkan.

Figur 25 Klimatpåverkan från prioriterade förbrukningsartiklar i Region Jönköpings län (ton koldioxidekvivalenter).

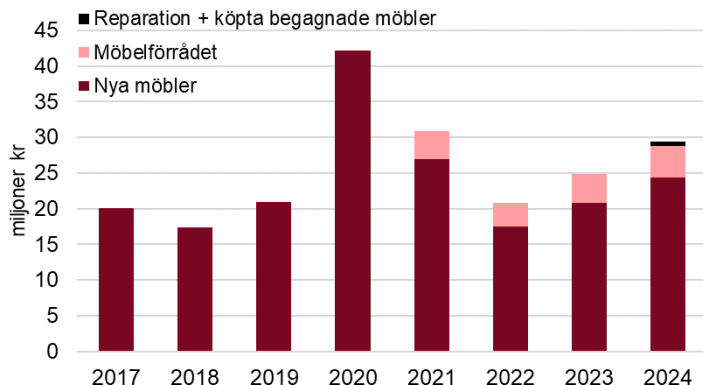
Cirkulär ekonomi

Delmål: Vid flytt eller nyetableringar ska en så stor andel som möjligt av inredningen vara återanvänd.

FAKTA – cirkulär ekonomi

En cirkulär ekonomi är motsatsen till den traditionella, linjära ekonomin. Istället för att tillverka, köpa, använda och sedan slänga sakerna, utnyttjas allt som tillverkats så länge det går. När sakerna är förbrukade återanvänds och återvinns så mycket som möjligt om och om igen – allt för att tära mindre på jordens resurser och minska mängden avfall.

Genom att samordna och öka tillgången till begagnade möbler i Region Jönköpings län bidrar möbelförrådet till att färre nya möbler köps in. Under det senaste året har detta sparat cirka 4,4 miljoner kronor. Från och med 2024 kan vi också köpa rekonditionerade möbler och reparera befintliga möbler via en leverantör. Detta används dock än så länge i begränsad omfattning, se figur 26.

Figur 26 Inköp av nya möbler/inredning, egna begagnade möbler från möbelförråd samt reparation och inköp av begagnade möbler i Region Jönköpings län (ej inflationsjusterat).

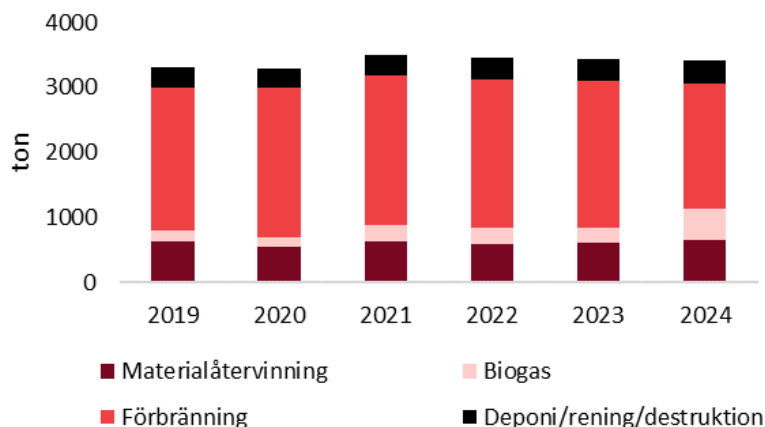
Vi arbetar också för en mer hållbar hantering av IT-utrustning. Utbytt men fullt fungerande IT-utrustning, återanvänds eller återvinns. Mobiltelefoner kan skickas på reparation för att förlänga livslängden.

Ett samarbete finns också med biståndsorganisationen Human Bridge, som förmedlar materialbistånd till sjukhus runt om i världen.

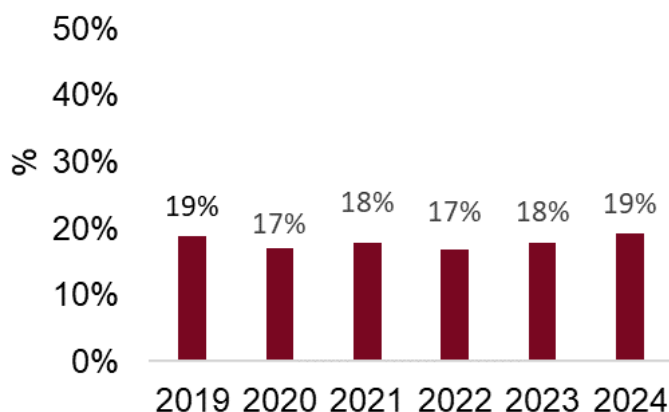
På länets tre sjukhus anpassas vårdenheternas läkemedelsförråd efter vilka mediciner som används mest. Det minskar svinnet och gör att färre läkemedel kasseras på grund av att de passerat utgångsdatum. Ett elektroniskt söksystem gör det dessutom enklare att hitta läkemedel på andra avdelningar om de saknas i det egna förrådet.

Avfall

Under 2024 uppkom cirka 3 400 ton avfall i Region Jönköpings län, varav 10 % var farligt avfall, till exempel smittförande avfall, amalgam, läkemedelsavfall, kemiska produkter och elektronik. Under 2023 och inledningen av 2024 har matavfallsinsamling införts även i personalrum, vilket syns tydligt i figur 27.

Figur 27 Total mängd avfall (inklusive farligt avfall) samt omhändertagande.

Figur 28 Andel av den totala mängden avfall som materialåtervinns.

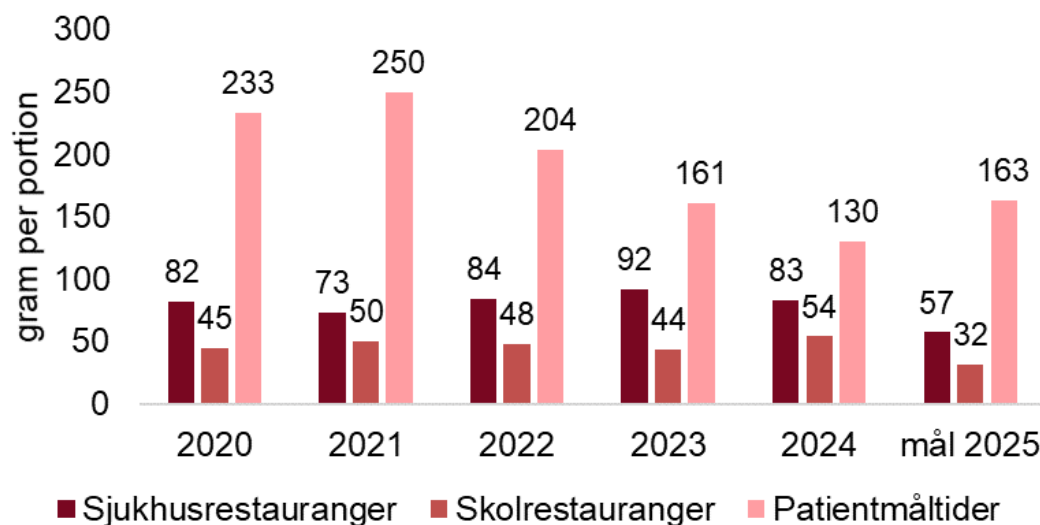
För första gången har vi nu även kunnat uppskatta restavfall och matavfall från våra inhyrda lokaler, vilket ger en mer heltäckande bild av avfallsmängderna. Justering för detta har gjorts även historiskt, se figur 27. Uppgifter om materialåtervunna mängder i inhyrda lokaler saknas dock fortfarande. Det gör att andel materialåtervinning är underskattad, se figur 28.

För att förbättra avfallshanteringen har vi under 2024 tagit fram en sorteringsguide och förbättrat information på intranätet. Arbetet med ökad källsortering och materialåtervinning fortsätter under 2025.

Delmål: Vårt matsvinn ska minska med minst 30 procent till 2025 jämfört med 2020.
 År 2025 ska allt matavfall sorteras ut, med syfte att främja produktion av biogas och biogödsel.

Sedan 2020 har matsvinnet från patientmåltider minskat med 44 %, tack vare en fast 15-rättersmeny och enportionslådor med längre hållbarhet. Denna förändring har gjort det lättare för patienter att hitta mat de gillar, samtidigt som överbeställningar minskat. Modellen införs på Länssjukhuset Ryhov under 2025, vilket förväntas minska matsvinnet ytterligare.

För sjukhus- och skolrestauranger ser vi dock en ökning av matsvinnet med 1 % respektive 20 % sedan 2020. Därför arbetar vi med att anpassa portionsstorlekar och förbättra planeringen av matlagningen. I figur 29 visas matsvinnet uttryckt i gram per portion.

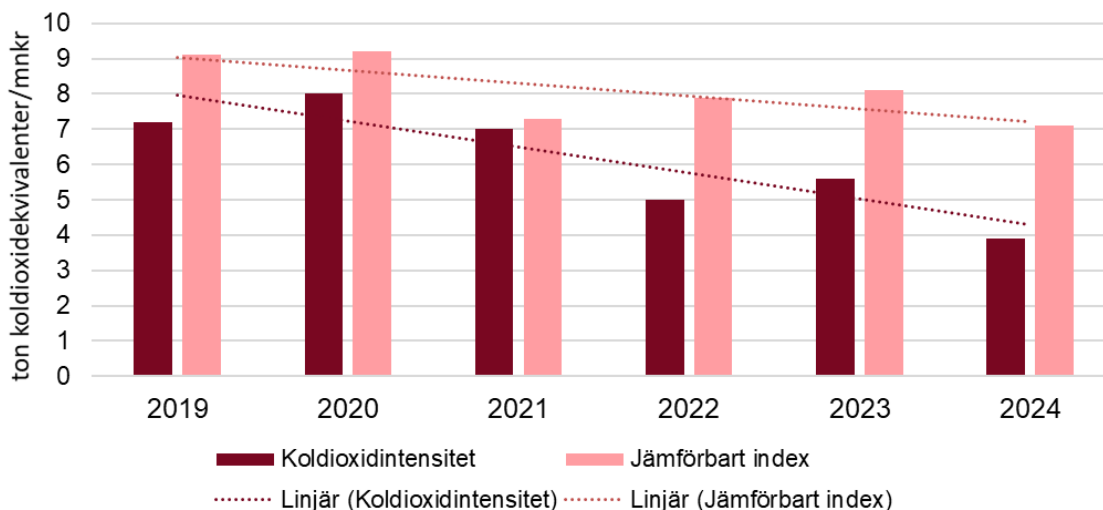

Figur 29 Matsvinn från restauranger på sjukhus och skolor (naturbruksgymnasier och folkhögskolor) samt från servering av mat till patienter på sjukhusavdelningar. Matsvinn inkluderar produktionssvinn, beställnings-/ serveringssvinn och tallrikssvinn.

Kapitalförvaltning

Delmål: Den relativa klimatbelastningen från vår kapitalförvaltning ska minska jämfört med år 2019 och klimatbelastningen ska vara lägre än för jämförbara index. Målet omfattar aktieinnehav och mäts i ton koldioxidkvivalenter/mnkr av portföljens innehavs totala omsättning.

Region Jönköpings läns investeringar har haft en starkare utveckling än jämförbart index, vilket framgår av figur 30. Detta beror på att de fonder vi investerar i har gjort förändringar som innebär att deras investeringar i bolag och sektorer med hög koldioxidintensitet har minskat.

Figur 30 Mätetalet koldioxidintensitet omfattar regionens aktieportfölj och beskriver klimatpåverkan i relation till aktiebolagens omsättning (ton CO₂e/omsatta mnkr). Jämförbart index är ett motsvarande index utan de aktiva val som Region Jönköpings län har gjort.

I budget har det beslutats att investeringar under perioden 2015-2025 ska finansieras med egna medel istället för lån. För perioden 2015-2024 har egenfinansieringsgraden till uppgått till 126 procent, vilket innebär att vi har haft ett ekonomiskt överskott som täcker investeringarna. Det är en ökning med 2 procentenheter jämfört med föregående år och visar att vi tar ansvar för en långsiktigt hållbar ekonomi.

Gott exempel: Tillsammans skapar vi en ekonomi i balans

Under året har många regioner i Sverige varit ekonomiskt pressade. Region Jönköpings län tillhör dock de regioner som har starkast ekonomi. Vi har till exempel bäst soliditet av alla regioner det vill säga minst skulder i förhållande till tillgångar.

Jane Ydman, regiondirektör i Region Jönköpings län, har, av kommunalekonomernas förening, under året utsetts till årets kommunalekonom för att ha bidragit till en sund organisationskultur och en ekonomi i balans.

Jane menar att hemligheten är många kloka beslut av företrädare till oss som finns i dag. En väldigt långsiktig trogenhet till god hushållning och att inte hela tiden fylla på med nya kostnader och nya pengar, oavsett politisk majoritet. Det är nästan 40 års historia av att vara väldigt konsekvent i det. Det är det vi skördar frukten av i dag.

Bidragande anledningar till Region Jönköping läns goda ekonomi är bland annat att ledningen under många år har utgått från samma ledningsstrategi - Kvalitet som strategi. En del i detta är systematiskt arbete med ständiga förbättringar. Det är dessutom hur vi använder pengarna i den nuvarande verksamheten som är den största resursen, d.v.s. lösningen ligger inte i att efterfråga nya pengar. För att frigöra resurser till nya prioriterade områden behöver vi därför prioritera, förbättra och effektivisera nuvarande verksamhet.

Alla verksamheter i Region Jönköpings län bidrar till en ekonomi i balans genom att hela tiden prioritera, förbättra och effektivisera sin verksamhet.

GRI²-INDEX

Denna hållbarhetsredovisning är en del av (bilaga) Region Jönköpings läns årsredovisning för år 2024. Hållbarhetsredovisningen är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiative Standards. För samtliga upplysningar där uppgift ska lämnas fördelat per region, har vi gjort avsteg eftersom Region Jönköpings län enbart verkar i ett län. Nedan redovisas en översikt av var information om de olika upplysningarna enligt GRI finns. I de fall hänvisning görs till årsredovisningen föregås sidangivelsen av ett Å.

Användning av GRI Standards Region Jönköpings län har rapporterat i enlighet med GRI Standards för perioden 1 januari 2024 – 31 december 2024.

GRI 1 GRI 1: Foundation (2021) har följts.

Tillgänglig sektorspecifik standard Tillgänglig sektorspecifik standard för Region Jönköpings läns verksamhet saknas.

Upplysning	Beskrivning	Sida	Utelämnad information/kommentar
GRI 2: GENERELLA UPPLYSNINGAR (2021) Organisationen och dess rapporteringsmetoder			
2-1	Information om organisationen		Region Jönköpings län, svensk offentlig verksamhet med huvudkontor i Jönköping
2-2	Enheter som ingår i organisationens hållbarhetsrapport	5	
2-3	Rapporteringsperiod, rapporteringscykel och kontaktperson	37	Kontaktperson: Maria Cannerborg, miljöchef, maria.cannerborg@rjl.se
2-4	Korrigerig av information	18	Korrigeringar har skett för klimatbokslutet, se fotnot på sid 18.
2-5	Extern granskning/verifiering		Hållbarhetsredovisningen har inte varit föremål för extern granskning.
Verksamhet och medarbetare			
2-6	Aktiviteter, värdekedja och andra affärsrelationer	27-28 Å89-94	Inga väsentliga förändringar sedan föregående redovisning.
2-7	Anställda	13 Å21-27	
2-8	Arbetare som inte är anställda		Avsteg. Systemstöd för att summera på en aggregerad nivå saknas. I huvudsak rör det sig om hyrpersonal inom grupperna läkare och sjuksköterskor med en totalkostnad under 2024 på ca 222 mnkr. I viss mån hyrs även konsulter inom IT in för olika projekt och utvecklingsarbeten.
Styrning			
2-9	Styrningsstruktur och sammansättning	Sid 4-6	Regionfullmäktiges medlemmar finns här: https://rjl.tromanpublik.se/ . De väljs genom allmänna demokratiska val vart fjärde år. Avsteg: Ledamöters ordinarie arbeten eller bisysslor saknas. Uppgift om intressentrepresentation bedöms ej var relevant, då alla ledamöter väljs genom demokratiska val.
2-10	Nominering och val av högsta styrande organ		Nominering sker i de olika partierna inför valen.
2-11	Ordförande för det högsta styrelseorganet		Ordförande i regionfullmäktige (Desirée Törnqvist, Socialdemokraterna) har inte har någon ledande befattning i övrigt i organisationen.
2-12	Det högsta styrelseorganets roll i att övervaka hanteringen av påverkan	4-6	Se även https://rjl.se/globalassets/rjl/demokrati/politisk-organisation/arbetsordning-och-reglementen-for-politiska-organ/arbetsordning-for-regionfullmaktige.pdf
2-13	Delegering av ansvar för att hantera påverkan	4-6	

Upplysning	Beskrivning	Sida	Utelämnad information/kommentar
2-14	Det högsta styrelseorganets roll i hållbarhetsrapportering	4-6	
2-15	Intressekonflikter		Jäv regleras i Kommunallagen och vi följer dessa regler.
2-16	Kommunikation av kritiska problem		Styrelse och nämnder fastställer enligt gällande riktlinje årligen sina egna internkontrollplaner. Det tas fram rapporter för varje kontrollmoment som löpande ska delges ansvarig direktör och som informationsärendet till berörd styrelse/nämnd. Senast i mars året därpå får styrelsen och nämnderna en sammanfattande presentation av samtliga kontrollmoment som utförts året innan.
2-17	Det högsta styrelseorganets kollektiva kunskap		En årlig hållbarhetsdag arrangeras dit även politiker bjuds in.
2-18	Utvärdering av det högsta styrelseorganets prestationer		Görs via internkontroll och i vissa fall anlitas externa revisioner.
2-19	Ersättningspolicy		Regleras i Arvodesregler för förtroendevalda i Region Jönköpings län som beslutats av Regionfullmäktige 2021-10-05.
2-20	Process för att fastslå ersättning		Se ovan.
2-21	Årlig total ersättningsandel		Se ovan.
Strategi, policyer och praxis			
2-22	Uttalande om strategi för hållbar utveckling	Å1-2	
2-23	Policyåtaganden	4-5, 8	Försiktighetsprincipen tillämpas generellt, ingår i svensk miljölagstiftning.
2-24	Implementering av policyer		Implementering sker via hållbarhetsprogram 2021–2025 och övrigt hållbarhetsarbete som bedrivs i Region Jönköpings län. Även utbildningar i hållbar utveckling och rättighetsbaserat arbete.
2-25	Processer för att åtgärda negativ påverkan		Särskilda rutiner finns för att göra riskanalyser gällande betydande miljöaspekter samt att rapportera avsteg från rutiner, bristande lagefterlevnad och förbättringsförslag. Där ingår bland annat att, i dialog med interna och externa intressenter, arbeta för att minska verksamhetens betydande miljöpåverkan samt hantera eventuella avvikelser.
2-26	Mekanismer för att söka råd och väcka oro		Om patienter upplever brister i vården kan man vända sig till t.ex. 1177, Inspektionen för vård och omsorg och patientnämnden. Visselblåsarfunktion finns. Regiondirektör och regionstyrelsen informeras löpande om beslut i visseblåsarärenden. Under 2024 har 5 ärenden inkommit och hanterats av Visselblåsarfunktionen. I övrigt finns rutiner för hantering av avvikelser och förbättringsförslag i miljöledningssystemet.
2-27	Lagefterlevnad		Löpande dialog förs med våra tillsynsmyndigheter med syfte att förebygga böter och icke-monetära sanktioner. Avsteg: Systemstöd för att summera på en aggregerad nivå saknas. I samband med den årliga lagefterlevnadskontrollen rörande relevant miljölagstiftning har inga betydande brister konstaterats.
2-28	Medlemskap i organisationer	4-5	
Intressentengagemang			
2-29	Förhållningssätt till intressentengagemang	6-7	
2-30	Kollektivavtal		100 procent omfattas av kollektivavtal.

Uppllysning	Beskrivning	Sida	Utelämnad information/kommentar
GRI 3: Upplysningar om väsentliga frågor (2021)			
3-1	Process för att fastslå väsentliga frågor	6-7	
3-2	Lista över väsentliga frågor	7	Miljöaspektförteckning finns och uppdateras årligen.
3-3	Styrning av väsentliga frågor	4-6	Styrning av väsentliga frågor beskrivs även i gällande miljöaspektförteckning och gällande rutiner i miljöledningssystemet samt i hållbarhetsredovisningen.
GRI 201: EKONOMISKT RESULTAT (2016)			
201-1	Intäkter, kostnader och resultat	Å96-127	
201-3	Pensionsåtaganden		Andel av lön som avsätts för kollektivavtalad pension av arbetsgivare under 2024: 25,59 %
GRI 301: Material (2016)			
301-1	Materialanvändning	32	Utöver den beräkning av klimatpåverkan till följd av användning av olika material som görs i klimatredovisningen görs en uppföljning av användning av prioriterade förbrukningsartiklar. Viss annan uppföljning av materialanvändning finns, t.ex. A/B klassade byggmaterial, kemikalier, livsmedel.
GRI 302: Energi (2016)			
302-1	Energianvändning inom organisationen	21-22	
302-3	Energieffektivitet	21-22	
GRI 305: Utsläpp (2016)			
305-1	Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1)	18-20	
305-2	Indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2)	18-20	
305-3	Andra indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3)	18-20	
GRI 306: Avfall (2020)			
306-2	Avfall	33-34	
GRI 308: Leverantörsbedömning avseende miljöförhållanden (2016)			
308-1	Nya leverantörer som screenas utifrån miljökriterier	27-28	
GRI 401: Anställningsförhållanden (2016)			
401-1	Nyrekrytering och personalomsättning	Å21-27	
GRI 403: Hälsa och säkerhet (2018)			
401-1	Nyrekrytering och personalomsättning	Å21-27	
403-2	Identifiering och utredning av risker i arbetsmiljön.		Se rapport Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet.
403-3	Arbetsrelaterad hälsovård		Se ovan.
403-4	Involvering, konsultation och kommunikation med arbetstagare avseende arbetsmiljö		Se ovan.
403-5	Utbildning för arbetstagarna inom hälsa och säkerhet		Se ovan.
403-6	Främjande av arbetstagarnas hälsa		Se ovan.

Uppllysning	Beskrivning	Sida	Utelämnad information/kommentar
403-7	Förebyggande åtgärder inom arbetsmiljö direkt kopplat till affärsrelationer	27-28	Sociala/etiska krav ställs i relevanta upphandlingar. Uppförandekod för hållbara leveranskedjor med tillhörande kontraktsvillkor följs upp via nationell samverkan. Arbetsmiljörelaterade krav i tjänsteupphandlingar följs upp av område inköp under avtalsperioden.
403-8	Arbetsstagare som omfattas av ett ledningssystem för arbetsmiljö		Alla medarbetare omfattas i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.
GRI 405: Mångfald och jämställdhet (2016)			
405-1	Mångfald bland ledning och anställda		Avsteg: för 2024 har vi valt att inte redovisa anställda uppdelat på personalgrupp. Löpande uppföljning finns i interna rapporter och uppföljning.
405-2	Löneskillnader mellan kvinnor och män		Enligt lagkrav genomförs en årlig lönekartläggning. Inga osakliga skillnader i lön mellan män och kvinnor har identifierats.
GRI 406: Icke-diskriminering (2016)			
406-1	Antal incidenter avseende diskriminering och vidtagna åtgärder	11-16	Avsteg: Utveckling av medarbetarenkäten pågår. I det arbetet utreds vilka möjligheter som finns att följa upp antal konstaterade incidenter på en aggregerad nivå. Om arbetsgivaren får information och kännedom om enskilda fall att det förekommer diskriminering, trakasserier eller repressalier, är det arbetsgivarens ansvar och skyldighet att agera, utreda frågan och så fort som möjligt vidta åtgärder för att förhindra att en liknande situation uppstår.
GRI 414: Leverantörsbedömning avseende sociala förhållanden (2016)			
414-1	Nya leverantörer som screenas utifrån sociala/etiska kriterier	27-28	Se 403-7

För ett bra liv i en attraktiv region.